

Taxa postala
plátié in num.
No. 224113/929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Babeş-Bolyai

10. Telefon
Havonta
évre 600
földre:
félre 1
detések
KELET
dóság eg
Cikkéink
rás megj

T. Rasmussen dobert
Budapest
Disztér 2 I. e

KELET

OLTIKAINAPJAD

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Strada Cobălcescu 52.

Ara 5 lej

Szerda, 1936. április 22.

5896. EV.
NISZAN 30

XIX. EVF.
98 SZAM

Civilizáció és igazság

Róma alapítási ünnepén Mussolini beszédet mondott, amelyben az olasz csapatok abszesszini győzelmét dicsőítette.

Bejelentette, hogy az olasz csapatok rövidesen Addisz-Ababában érkeznek s ezzel befejezést fog nyerni az a dicsőséges hadjárat, mely a civilizáció és igazság uralmát van hivatva megalapítani Abessziniában.

Sajnos, a történelemből túlságosan jól ismerjük a hódító háborúk nyomán az idegen népekre rákényszerített igazság és civilizáció tényegét.

A civilizáció és az igazság, amelyet a harmadik Róma most Abessziniára fog rákényszeríteni, — civilizációnak talán civilizáció, de igazságnak a legjobb akarattal sem nevezhető.

Egyelőre a civilizációt is a mérgező és a bombavető-repülőgépek jelentik az absesszini nép számára s félt, hogy a beigért igazság is ama mesebeli farkas bőrében fog járni, amely a báránnyt azzal vádolta meg, hogy zavarossá teszi számára a vizet.

Annak az igazságnak és civilizációnak, amelyet az olasz imperializmus fog hozni Abessziniára számára, nem fognak örülni Abesszini népei. Mert ez a civilizáció és igazság az ényomó igazsága lesz, azé, az elnyomó, mely a saját területén is a parancsuralmat tette meg a civilizáció és az igazság fokmérőjévé.

Palesztina visszhangja — az erdélyi sajtóban

Megbékéltetn akasztjuk helyére a telefonkagylót, amelynek tengerentúlról jött üzeneteit két nap óta nemcsak a füllünkkel, de a szívünkkel is hallgattuk. Végre a legéltogultabb távirati iroda is azt jelenti, hogy Palesztinában helyreállt a nyugalom és a rend.

Bármennyire is szeretnék volna az érdeklődők, Palesztinában ezúttal nem arab népi megmozdulásról volt szó, hanem külföldi ügynököktől pénzelt Róza Sándor-féle külföldi ügynökök Jaffára és Tel-Aviv határára lokalizált privát akciójáról. A mérleg így is megdőbbsz: hét halott, harmincöt sebesült és több száz letartóztatott.

Nem árt, ha e tragikus alkalomból számolunk, hogyan reagált a Palesztinából jövő hírekre az erdélyi kisebbségi sajtónak az a része, amelynek szerkesztését és kiadását zsidók irányítják. Két napon keresztül perverz kárörömmel kövölték a lapok ellenőrzés és kritika nélkül a legvadabb híreket. A komor katasztrófát sejtető címbejük mögött és a sorok között szinte látni lehetett, hogy a zsidó munkatárs hogyan dörzsöli elégedetten a kezét, talán még füttyörszik is, amikor a mondatokat a tisztán hallható „ugy-e megmondtam“ zenével festette alá.

Zenéltek ezek a mondatok és hangzatos címek jótévesztéssel, hogy ime 20, sőt 40 zsidó halott van, Tel-Avivot felgyújtották és az egész ország a lázadás lángjában ég.

Hogy miért volt ez a káröröm, az örök zsidó tragédia rejtelmesebb, mint a magyarázatot csak a pszichológus fejthet meg.

Nincs egyéb reménye az elszegényedett és deklasszált zsidó tömegeknek, mint az épülő ország. A legnagyobbabbrendű népi és szociális igazság jegyében folyik az építés. Békét és jólét hozott az arab lakosság minden rétegének, egyetlen arab osztály jogát és vagyonaát nem csorbította meg, felemelte az arab tömegek életnivóját olyan mértékben, amiről a szomszédos zsidómentes arab államok még csak nem is álmodhatnak. Palesztinából a zsidó kolonizáció előtt tízezer tömegekben vándoroltak ki az arabok, a cionista építés óta tízezer tömegekben szivárogtak be.

Ott állunk, mert nem tehetünk másképp. Nem tehetünk másképp, még ha nem is tesszük koronként Angliának és a pánizlám álmoktól fűtött arab fasiztáknak.

Miért van az, hogy zsidóktól szerkesztett újság a zsidó nép tragédiájának és szörnyű napjainak, amikor az egész világ zsidóságának erkölcsi és anyagi ereje sorompóba kellene álljon a zsidókérdés egyetlen gyökeres megoldása, a palesztinai építés mellett, soha alkalmat nem talál az épülő ország ezernyi pozitív oldalának bemutatására, de minden

Megkezdődött az olaszok támadása Addisz-Ababa birtokáért

Az angol sajtóban óriási felháborodást váltott ki Paul Boncour népszövetségi beszéde. A Népszövetség tanácsa komolytalan felhívást intézett Olaszországhoz a háború befejezésére. Az absesszini delegátus segítséget és nem határozatokat kért a Népszövetségtől. Németország százmillió márkás hitelt vett fel az erődítési munkálatokra

Genf, április 21. A népszövetségi tanács rendkívüli ülészakánának tegnap ülése Aloisi, Eden, Paul Boncour és az absesszini delegátus beszédeivel ért. Nem szenved többé kétséget, hogy a Népszövetség eme rendkívüli ülészakája a népszövetségi eszme végleges és visszavonhatatlan kudarcát s mindama erkölcsi elvek teljes csődjét jelenti, amelyeket — legalább látszatra — a népszövetségi gondolat képvisel.

Az a tény, hogy a nyugati hatalmak képviselői — mindegy hogy milyen indokolással — teljesen egy imperialista nagyhatalom támadásának szolgáltatták ki Abessziniát, az egyetlen afrikai önálló országot: a népszövetségi alkotmány szellemének teljes dezavualását jelenti éppen azok részéről, akik minden jogos vagy jogtalan cselekedeteikben erre az alapokmányra szeretnek hivatkozni.

Nem menti a nyugati nagyhatalmak cselekedetét még az az indoklás sem, melyet Paul Boncour cinikus okfejtése igyekezett elfogadhatóvá tenni, hogy tudniillik Olaszország ellen azért nem lehet érvényesíteni — a támadó felet megillető szigorúsággal — a megtorló intézkedéseket, mert Németország szerződészegei az európai problémák felé terelik a közfigyelmet s Olaszországnak részt kell vennie a fenyegetett európai helyzet megmentésében és konszolidálásában.

Bármilyen örömdetékényként könyvelik is el Anglia köznevelését a francia álláspont-hoz, valamint az angol-olasz feszültség enyhülését: ennek az örömmek olyan nagy ára van, amely semmiesetre sem éri meg az érte hozott nagy erkölcsi áldozatokat.

A tegnapi döntés után elképzelhetetlen, hogy a Népszövetségbe tömörült és a Népszövetségben kívül álló népek és országok továbbra is bizalommal tekinthessenek a genfi aeropag felé. Baldwinnek worcesteri beszéde nyílt beismerése volt annak, hogy a Népszövetség képtelen megakadályozni a támadó háborukat. Baldwinnek ez a beismerése an-

nál is inkább megdöbbsz, mert a tények tárgyilagos vizsgálata mellett egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a háborúk megakadályozása nem annyira a lehetőségek hiányán, mint inkább az akarat hiányán mulik. Anglia magatartása Németországgal szemben, Franciaország magatartása a támadó és minden nemzetközi tilalom ellenére gáz-háborút viselő Olaszországgal szemben olyan tények, amelyek napnál világosabban bizonyítják, hogy a két nyugati nagyhatalom nem a béke és a népek tényleges érdekeit képviselik, hanem csupán a maguk rideg és könyörtelen hatalmi érdekeit.

Abesszini teljes magárahagyása a nagyhatalmak részéről kegyetlen konzekvenciákkal fog járni az európai politika minden vonalán. A Népszövetség minden egyes tagállama és a Népszövetségben kívül álló államok a tegnapi események hatása alatt rá kell döbbszjenek végre arra, hogy a Népszövetségtől nincs mit várniuk és csupán saját erejükben, vagy azokban a szövetségekben bízhatnak, amelyeket a sors vagy érdekeik melléjük rendeltek a múltban vagy melléjük fognak rendelni a jövőben.

Az a felhívás, melyet Franciaország és Anglia Olaszországhoz intéztek, hogy t. i. mint a Népszövetség tagállama, igyekezzenek igazságos békét kötni Abessziniával — még szemfényvesztésnek is igen gyenge teljesítmény.

Nagyon helyesen világított rá éppen Abesszini delegátusa arra, hogy a letipott és mérgezőgázokkal halálra győztört Abesszini népének nem frázisokra és szemfórgató békeszólamokra van szüksége, hanem tényleges segítségre. Ezt a segítséget azonban hiába várta és hiába fogja várni a Népszövetségtől s hiába fogja várni attól az ígértől, hogy a szankció lépéseiben tehetetlennek mutatkozó Népszövetséget át fogják alakítani s a népszövetségi alapokmányt nemzetközi törvénnyé fogják emelni.

Az angol sajtó felháborodása

A népszövetségi tanács tegnapi ülésén elhangzott beszédek és főleg Eden beszéde váratlanul nagy felháborodást keltett az egész angol közvéleményben, illetőleg annak hű tükrében: az angol sajtóban. A Daily Telegraph szerint a tegnapi ülés tragikus lefolyású volt. Európa jövő alakulása a tegnapi ülés után teljesen új utakra fog tereledni. Ha ennek az ülésnek volt jó oldala, úgy azt egyedül a Paul Boncour beszéde fölötti általános felháborodás jellemezte. A Daily Herald szerint a tegnapi tanácsülés szerint Anglia hajlandó folytatni munkáját a Népszövetségben, de csak akkor, ha a többi államok is teljesítik kötelezettségeiket.

Az angol sajtónak ez a felháborodott hangja az angol közvélemény izalmát fejezi ki s arra mutat, hogy a Baldwin-kormány minden ügyességre szüksége lesz, hogy elkerülje a közvélemény tiltakozásának olyan újabb viharát, amely az utóag igazolt Sir Samuel Hoare bukásához vezetett.

Komolytalan felhívás Olaszországhoz a háború megszüntetésére
A népszövetségi gondolat teljes elárulása

alkalmat megragad, amikor valamilyen negatívummal lehet a kishitűeket megriasztani?

Ugy látszik a zsidóság egy-egy rétegét még sok személyes megpróbáltatás kell érje, hogy azok, akik rendszerint annyira érdeke-

után Anglia és Franciaország közbenjárására a népszövetségi tanács tegnapi ülésének végén egy ünnepélyes hangu, de határozatban teljesen jelentőség nélkül, újabb felszólítást intéztek Olaszországhoz, amelyben arra szólítják fel, hogy mint a Népszövetség alapító tagja, haladéktalanul vessen véget a háborúnak. A felhívás arra emlékezteti a hadviselő feleket, hogy szerződést irtak alá, amely megtiltja a mérgezőgázok használatát.

Eme komolytalan, bár ünnepélyes határozat felolvasása után Abesszini képviselője kért szót, aki kijelentette, hogy a felhívások semmilyen eredményre nem vezetnek s ha a nyugati hatalmak komolyan gondolják Abesszini megsegítését, úgy ennek a segítségnek reális tettekben kell megnyilvánulniuk. Az Olaszországot békére felszólító határozatot egyébként egyhangulag hozták s csak Olaszország szavazott ellene, amelynek szavazatát azonban, miután érdekeit fél, nem vették figyelembe.

(Folytatása az 5-ik oldalán.)

nyek minden igazságtalanság iránt, történjék ez bármilyen pontján a világnak, végre valamelyes szolidaritást tudjanak érezni a zsidó fájdalommal és valami apró lelki közöséget azzal az országgal, amelynek pionírjai miatta és számára is építenek.

VILÁG TUKRÁ

A vár

Az angol felsőház elfogadta azt a javaslatot, amely Málta szigetét kormánygyar-matnak nyilvánítja és teljesen megszünteti azt a máltai alkotmányt, amely különben már esztendőnk óta csak papiremlék volt, mert Málta szigetén az angolok, akik, pedig a maguk alkotmányát a világon mindenekfelett állónak tartották, felfüggesztették azt az alkotmányt, amely bizonyos önkormányzati jogokat adott a sziget többnyire olasz nyelvű népességének. Már ez maga kissé furcsának tűnik fel, de a javaslat indoklása, az alkotmány megszüntetésének magyarázása még furcsább, elsősorban azért, mert teljesen őszinte. Egészen furcsa dolog ma, hogy őszinte indoklással lássanak el egy olyan javaslatot, amelyben bizonyos jogcsorbítás, vagy jogvisszavonás van. Ma nem olyan ritkaság a jogcsorbítás és a jogvisszavonás, de a bölcs államférfiak mindenütt tudnak szép magyarázatokat, melyekkel azt igyekeznek elhitetni, hogy a fekete-fehér és az elvett jog helyett tulajdonképpen sokkal többet adnak.

Ebben az esetben nem így történt. Az angolok tiszteltetelmű őszinteséggel bevallják, hogy meg kellett szüntetni Málta alkotmányát először azért, mert az olasz propaganda túlságosan erős lett és így a máltai önkormányzat túlságosan az olasz érdekeket szolgálja. Ez már meglepő, de még inkább meglepő a második indoklás, a tulajdonképpeni magyarázat, amely szerint Málta szigetén nem lehet alkotmány, nem lehet önkormányzat, mert Málta nem állam, hanem vár, erőd, amelyet modernizálni kell, teljesen ki kell építeni, katonai és tengerészeti csodavárrá kell átalakítani. Már pedig egy várból semmi keresni valója az alkotmánynak nincsen és egy katonai erődítésben semmi esetre sem lehet használni az önkormányzatot, mert egy várból, egy katonai erődítésben egyetlen törvény a háború törvénye és egyetlen kormányzó akarat a katonai parancsoknak belátása és szűkség szerinti intézkedése.

Az angol lapok részletesen ismertetik a máltai alkotmány megszüntetésének indító okait. Elmagyarázzák, hogy az olasz repülőbázisokról felszálló katonai repülőgépek akciórádiusa jóval Málta szigetén terjed és elmondják azt is, hogy az angol politikának számolni kell az olasz repülőgépek teljesítő-képességével. A számolás Málta megerősítése, mert Málta a kulcsa a Földközi tengernek, Málta védelmezi a Szezei csatornához vezető utat, az indiai utat, tehát az egész angol imperiumot. Így nagyon érthető hogy Málta alkotmányát el kell söpörni az utból, mint a hogy természetes, ha az ostrom előtt álló vár környékén lebontják a házakat, letarolják az erődöket, amelyekben az ellenség meghúzódhat. A máltai alkotmány e dő, amelyben meghúzódhatik az ellenséges előőrseknek felderítő csapata.

Egészen természetes mindaz, ami Máltával és Málta körül történik. Logikus folytatása a világtörténelmi eseményeknek, amelyeket azonban évekként ezelőtt már az ujjukon kiszámolhattak azok az államférfiak, akik most kénytelenek az eddig mindig csak felfüggesztett máltai alkotmányt végrelegesen eltölni. Már évekként ezelőtt látszott, hogy a Földközi tenger urainak kérdése új fejezethez jutott. A Földközi tenger majdnem mindig Európa és a világ történetének, tudniillik a fehér civilizációja világ történetének a kulcs-pontja volt. Először a rómaiak és a kartagóiak verekedtek a Földközi tengerért, ezután minden tengerjáró nép arra törekedett, hogy a Földközi tenger feletti uralom kirárolgosan az övé legyen. Bizanc, addig tudta megőrizni világuralmi pozícióját, amíg a norman hajók a Földközi tenger szigetét el nem foglalták. Az ózmán hódítás Európa felé nemcsak a Balkán félszigetén nyomult előre, hanem a Földközi tengeren is és Málta szigete, Rhodosz szigete védelmezték a féholdas hajókkal szemben Európát, úgy, ahogy Belgrád több, mint egy évszázadon keresztül volt a védőbástyája a nyugati kultúrájú Európának. Most a Földközi tengert nem kelet, hanem nyugat felől fenyegeti egy új imperialista hódító törekvése és Anglia, amely háromszáz esztendőnk keresztül élvezte az imperialista hódítások csodálatos gyümölcsét, most bevallja, hogy védelmi pontjába szorult és Máltán kell kezdeni az első defenzív erődítéseket.

Mindez igen természetes. A történelemben örök a változás és nagy idő a hódítások korában már százszázalékos is, háromezredig pedig már a telítettségnek és az elmúlásnak a kora. Az angol impérium eljutott a telítettséghez, de az angol-szász szívósság nem akarja elfogadni az elmúlást. A híres angol-szász szívósság most valami egészen különös diplomáciai és gazdasági bonyodalomokba keveredetten Kelet-Afrikában bizonyos kudarcot szenvedett el, mert a Tana-tó elfoglalása semmi esetre sem növeli az angol presztizst és úgy látszik, az angoloknak most már nagyon elég a kudarcokból és a csendes szemlélődés politikájából. Most már védekezni akarnak és már nem is tagadják, hogy véde-

keznek. Tiszteletreméltó öszinteséggel bevallják, hogy komoly veszedelem, az új világ-impérium veszedelemét érzik nyugat felől és keleti birtokaikat, gazdagságuk és erejük forrásait nyugaton akarják megvédelmezni. Tánadni nem akarnak. Az angol-szász természet a védekezésben, a megtartásban érte el mindig a legnagyobb sikereket és a védekezés, a megtartás politikájának munkája az is, hogy Málta szigetét most várja, katonai erődítésé változtatják át, amelyben, teljesen igazuk van, semmi szükség sincsen alkotmányra. Vagyis a máltaiaknak szükségük volna erre, de a máltaiak mátol kezdve már nem polgárok, csak alattvalók. Egy koronagyarmat lakói, a brit impérium alattvalói.

Uj német regények

*

Az egyiket a legkedvesebb könyveim: a Jettchen Gebert és Die Nacht des Dr. Herzfeld költője, Georg Hermann írta, a címe különös: *Rosen-Emil* és persze az emigrációban (Allert de Lange amszterdami kiadónál) jelent meg.

A 30-40 év előtti Berlin alvilága a színhelye és ehhez képest uccalányok, se-lyemfiúk, betörők, mindenrendű és rangu kültelki kocsmatöltelék — nem valami előkelő társaság — szereplői. A hőse, a rózsák bolondja, az az alvilági Gülbaba, eleinte ponyvaregényekkel és ugynevezett gyógyteákkal házal, de nemsokára Alfons lesz belőle és amugy mellékesen, teljesen önzetlenül, igazán csak tulzott szolidaritásból, betörő is. Erre a hajdani futball-tréningje és a még mindig kitűnően funkcionáló izomzata képesíti. Mellette a Polen-Lile, a Jettchen sárba hullott mása, képviseli ebben a regényben a nemesebb nőiséget. A ... használjuk a Heine szavát: horizontális ipara nem fertőzi meg a lelkét és egy darabig érintetlenül hagyja a testét is. A „kacsacsőrű” Arthur Levy dr., legalább ez a kültelki bohém-orvos, aki viszont az onkel Johann kisse lompós alteregoja, egyre az olasz képtárak klaszikus nőalakjaival hasonlítja össze. A doktor lelki gyermeke, a kis Max Benjamin pedig annyira belehabarodik, hogy utána puztul.

A Hermann korábbi regényeitől egyben erősen elüt ez a könyv: rendkívül mozgalmas. Rendkívül sok történik benne. Az eseményei csak úgy kergetik egymást. Nem a bölcselkedve szemlélődő, a sokat és okosan beszélgető Hermann, a nagy „smuzser”, a tultengősen lírikus műve. Egy új Hermann ismerünk meg, kinek nemcsak megkapó ötletei vannak, éles szeme, alapos berlini lokális ismeretei és finom humora, hanem meseje is, melynek fonálát boszorkányos ügyességgel pergeti le előttünk. Érdemes a szavát hallgatni, érdemes a kalauzálása mellett a hajdani Berlin uc-cáit járni és érdemes lenne ezt a könyvét, ha a lokális koloritját meg lehetne valahogy menteni, lefordítani is.

Egészen más klasszis Martin Haller, *Ein Mann sucht seine Heimat* című regénye, melynek a zürichi Europa-Verlag a kiadója. Vannak mesteri részletei. Például mingyárt ez elején a haretéri municions lift megrekedése 1200 méteres magasságban és két utasának, a csámpás kis műtörténésznek, Frank bakahadnagynak és a Jókai hősköri emlékeztető félkötőya Neckam grófnak testi és lelki kinlódása ebben az örült és az örültség felé sodró bizonytalanságban. Vagy a földönfutó Franknak összeroppanása a minotaurus-étvágyu, gigászi Párizsban. És a leginkább a roueni epizód, mely a francia kisvárosnak, tehát az igazi Franciaországnak remekbe készült rajza. Néha azonban veszedelmesen az Unterhaltungs-Literatur felé hajlik le a nivója és ráadásul ezt a limonádét stílusbeli vadócsággal próbálja enyhíteni. Például: Ein Wohltäter will behandelt u. berochen werden. Dem kann mann doch nicht mit dem nackten Hintern ins Gesicht. Amit meggyarul talán így lehetne visszaadni: A jóltevőnknek csak nem ugorhatunk a pucér alfelünkkel az ábrázatába. Annak a rejtvénynek megoldásával meg végérvényesen adósunk marad, hogyan szerethetett bele a városka legbájozabb virágzálla „aussetippelt” a bicegő Franck doktorba? A hibákat mindenesetre enyhi-

ti, hogy fel tudja tárnai a náciizmus lelki gyökereit s anélkül, hogy politizálna (vagy talán éppen ezért?) találó rajzát adja a zászlós, felvonulós, kraftmájeres és a színek tobzódásán és az erotikán át a tömeg kegyét hajhászó ösztöneit szolgáló, harmadik birodalomnak. A mi kis Frank doktorunkról kitudódik, hogy egy zsidó körörunkról fiókája voltaképpen. A menyasszonya ezen az alapon megkapja a „Judenliebchen” epithetont és hatalmas pakkon-dekli cégérrrel a nyakában hurcolják végig a városkán. Csak a grófi felháborodás és egy hatalmas ökölcspás vet véget ennek a csuf játéknak.

Nem tökéletes, de jó könyv: kellemes órákat tölthetünk a társaságában.

Joseph Roth, a zsidó sorsot szimbolizáló Hiób és az osztrák kataklizmát negraj-zoló Radetzky-marsch után Napoleon regényt írt a maga sajátos módján. *Die hundert Tage* a címe és *Lange*, Amszterdam a kiadója. Itt is a bukás a téma, a nemrégiben még az egész világot megrész-kettető hatalom összeroppanás, egy kivételes valaki halodása. És ahogy a zsidó sorsot egy faulsi melamed, Ausztriát egy határszélen állomásozó, züllött kis hadnagy testesíti meg, a Napoeion bukását is egy kismemberen, egy udvari mosónő testén-lel-kén keresztül érzékeljük. Korzika szigetéről jött ő is és mint megannyi asszony, a császárt bomlók. Rája gondol akkor is, amikor a testét egy vacak élelmészési őrmesternek dobja oda. A kistfia azután a hadseregben veri a dobot és érte hal meg Waterlónál. Megszólítások, tisztelgések, ajándékok erejéig keresztezi is egymást a két sors, a palota dísztermeiben élő császár és ugyanennek a palotának nyirkos-gözös pincéjében szorgoskodó mosónő sorsa. A bukásban pedig egészen közelre sodródnak egymáshoz. Amikor a császár a Bellerophon fedélzetére kerül és Anglia foglya lesz, tarthatatlanná válik a másik élet, a korzikai udvari mosónő élete. A féllábu Wokurka szuster oldalán kihívóan szembeszáll a királypártiakkal és vérevel, rongyos, elbukott kis életével fizet a buta, neveléses szerelméért. A császár képepe formált kis babát szorongat magához a haldoklásában is.

Ez a történeti regény, amely gyakran tulteszi magát egy magasabb igazság kedvéért a történeti tényeken, a Roth kivételes stílusának ezer szépségében ragyog és a Fouché meg a Laetitia portréjával azt is megmutatja hogy néhány szóval a történelem legléleket is érzékelteni tudja. Nagy könyv.

Bernhard von Brentano regénye *Theodor Chindler* (Oprecht, Zürich kiadása) hasonlíthatatlanul többet nyújt, mint a mennyit az alcíme „Geschichte einer deutschen Familie” után vár tőle az ember. Többszörösen áttöri a családi korlátokat és az egész német nép világháborús sorsának festményévé szélesedik. Az engedelmisség, a szubordináció, ennek a népnek főjellemvonása. Birkatürellemmel bak-tat a választott vagy az egyszerűen a nyakába telepedett vezérek után. A szocialista pártvezéreket épp úgy misztikus varázs környékezi, mint Ludendorffot és generálisait. A forradalmárok épp úgy parancsolni hagynak maguknak, mint a front katonái. Néhány embernek szép szemére van ebben az országban alapítva minden. És ha Ludendorff idegzte felmondja a szolgálatot,

Dohányzó kedvence a NIVEA

mert az édeskes fogpaszta hatása nem kielégítő. Nekik az erősen illatos és frissítő NIVEA fogpaszta kell. Ez eltűnőleg igazán a kellemetlen dohányos szájszagot és biztos ádító hatása van.

NIVEA
FOGPASZTÁT

csuf kapituláció lesz a hősi küzdelem vége és ha Ebertnek úgy tetszik a legrutabb kompromisszumokhoz alacsonyodnak le a forradalmárok. Csak autzajderek, a Rathanank, a Balinok, a Warburgok, tehát a németsegtől „idegen” zsidók, lelkében támad afféle pogány gondolat, hogy a harc-szathoz nem kell okvetlenül több és és felkészültség, mint tesszem egy mérleg alapos áttekintéséhez. Hogy nincs még teljesen nyert ügyünk, ha Ludendorff úgy tartja. De veszve sincsen minden, ha a generálisok esze nem tud többé kedenciát a helyzetre. És egy fiatal leány józan fel-fogása látja csak meg, milyen tévutakon jár, mennyire botorul cselekszik a szocial-demokrácia és a spartakizmus, amikor ka-

tonaságellenességét kiterjeszti az angyal-börbe bujtatott proletárok testvéreire is. Amikor a Ludendorff diktatúráját egyszerűen átcsereéli az Ebertre és versz-gény pacifizmusa nem tud különbséget a támadó és a védekező háboru között.

Ebből a regényből a kiéhezett, a harc-terekre hurcolt német nép nyögése hallszik felénk. A nagy világháborús gazdasági, erkölcsi és testi leromlás rajza. A lerom-lásé, amelynél még nincs megállás és mely-nek végső kifejlése egyelőre a náciizmus, amely most a véret szívja.

A Thomas Mann és az Ernst Glaeser vállvergetése nélkül is észrevesszük, hogy jelentős kivételes erejű ez a könyv.

(g. s.)

SELECT MOZGÓ **Csüörtöki kezdettel:**

Al. Jolson, Ruby Keeler
szenzációs zenés slágere:

CASINO DE PARIS

Ma utoljára: „Ő” (Az élet lángja)
RIDER HAGGARD világhírű regényének filmváltozata, kolosszális rendezésben.

Németországban minden ötödik zsidó közsegélyre szorul

Az őszi és téli hónapokban fogja elérni tetőpontját a német-orosz zsidó kivándorlás. A berlini olimpiász után drasztikus gazdasági intézkedések várhatók a zsidók ellen. A leipzig-i zsidóság kétségbeesett nyomora

Berlin, április 21. Egy németországi zsidó segélyszervezet statisztikája szerint Németországban minden ötödik zsidó se-gélyre szorul. Már a legutóbbi télisegély-akciónál 75 ezer kapott segélyt a még Né-metországban élő 400 ezer zsidó közül. Berlini zsidó vezetőkörök szerint azonban a télisegély befejezése óta a segélyre szor-ulóok száma lényegesen növekedett.

Berlinben mintegy 25 ezer zsidó része-sül állandó támogatásban a hitközség-nél. Frankfurtban, ahol a birodalom leggaz-dagabb zsidó községe élt egykor, ma a még ott élő 23 ezer zsidó közül négyezer szerepel a segélyezési regiszterekben. A Breslauban élő 18 ezer zsidó közül ötze-ret tartanak nyilván a jótékonyági szerveze-tek névlistái. A berlini hitközség a segély-reutalt zsidóknak havonta átlag 34 már-kát fizet ki fejéknél, a többi nagyobb hitközségek átlag 30 márkát. A támoga-tásban részesültek ennek a segélynek egy harmadát lakbérre fordítják és a maradék-ból kell táplálkozniuk és öltözködniük.

Az egyre növekedő elszegényedést en-nél is élesebben illusztrálja a kivándorlási se-gélyt igénylők számának gyors növekedé-se. A központi zsidó szervezetek kimutatá-sa szerint már eddig több, mint 65 ezer zsidó részesült kivándorlási segélyben. További 30 ezer saját költségén hagyta el Németországot. A 65 ezer segélyezett kö-zül 39.928 szülőországába lett repatriál-va, több, mint 12 ezer Palesztinában és 12.500 más tengeren túli országokban te-lepedett le.

Attól tartanak, hogy a zsidó kivándor-lás Németországból a legközelebbi őszi és téli hónapokban fogja elérni tetőpontját, mert bizonyosra veszik, hogy a berlini olimpiász befejezése után igen súlyos zsi-dóellenes intézkedéseket fognak életbe-

léptetni a kereskedelemben. Nem egyszer lehetett hallani szavalókorosokban a leg-utóbbi választások során a fenyegető stró-fát: „Wenn die Olympiade vorbei, schla-gen wir die Juden Brei”.

A berlini központi zsidó szervezetek egyre lejutóbb jelentéseket kapnak a nagy vidéki hitközségektől a zsidó lakos-ság kétségbeesett helyzetéről. A leipzig-i hitközség legutóbbi jelentésében rámutat arra, hogy a zsidó lakosság nyomora olyan méreteket öltött, hogy a hitközség nem képes elegendő segélyt nyújtani. Különö-sen kétségbeesett a kelet-európai születésű zsidók és az ugynevezett „Staatenlose” elemek helyzete, akiktől a hatóságok meg-tagadtak minden jogot arra, hogy munkát vállalhassanak, úgy, hogy a szó szoros ér-telmében éheznek. Azon zsidó házalókat, akiket megfosztottak licencüktől, a hit-községnek kell támogatnia saját költség-vetésében, akkor, amikor maga a hitkö-zség a pénzügyi összeomlás küszöbén áll. Ezeknek csoportjához járul még azoknak a fiataloknak a tömeg, akiknek semmi-lyen munkalehetőségük nincs. A jelentés egyik passzusa így hangzik: „A legiesuj-tóbb az az érzés, hogy teljesen képtelenek vagyunk rajtuk segíteni.” A leipzig-i hit-község végül a központi zsidó szervezetek sürgős segítségét kéri és kijelenti, hogy a leipzig-i zsidók foglalkozásra való tekintet nélkül hajlandók kivándorolni bármilyen országba, amely őket befogadja.

Női kabátokat, kosztümöket és ruhákat

még a legkényesebb igényeknek is megfe-lően készítünk.

ISSÁK nődivatszalon
Cluj, Str. Memorandului 6. szám. Kapu alatt.

A Vas történet

Iamandi Victor P. ismertette

Bucuresti, április 21. Tegnap délután a Piatra-Neamtban tartottak a liberális és szenátorai. A g-mokrata megnyitá-t a polgári szabadság és gyakorlati harc a szélsőséges elemek és sinaiai eseménye az a következmény-rata erőket figyelme-oidal előretörésének Valóban imponáló

A gyűlésen a pá-Iamandi és tettek meg. Guranda liberális pártszerve-gyűlést, majd Iam-aki kijelentette, ho-dekek védelmezése-tízte ki a nemzet-latközési formáina. — De nem tudná-va liberális pártse-megkezdni anélkül-meleg és fájdalmas-meknek hodoló emi-csodálatos volt el-örökké feledhetle-léke fölött. Ion Du-minden jó liberális-követni pedig egye-tikai létével, amé-pillanatban a végs-mai körülmények k-rehivása nemcsak a-s magas eszmei til-

ez a jelentősége-mokratikus rend-bástyái számára-rendszert csak ug-clóját, ha minde-dek gévát teszi azok-

Hiteles

Ezután azokkal-között Iamandi, a-1933-ban hatalom-r-vadás is hangzotta-lehetett volna ke-hatalmi eszközökke-litikai tapintattal-est a szervezetet p-Iamandi ezután-adoitak a vasgárda-adatoknak különö-s-mire egyébként a-hogy Iamandi a f-kormány belügyi e-rint a vasgárda p-szervezkedni. Ebbe-Arkangyal szerv-zeti parasztpárt-1928-ban, Vaída S-kapcsolatot kere-vezetőivel. „A nac-szervezte a beszar-hogy a kommuniz-kántsza.

Vaída, aki nem-komolyan a v-igazi céljait, ol-sítette ezt a sz-ményezés felelő-gárda a terror-tényezője lehet-

A vasgárda olyan-nek tagjait a gy-lumával nevelik, tanak össze és ez-tartása kegyetle-után. Az összees-k-hálózata teljes-ke-gyékben. A szerv-ka és mindenhat-csol és az össze-delmeséggel tarto-a rohamosztagos-sággal katekizm-

A Vaszgárda fejlődésének és kiépülésének története Vaida Sándor első belügyminiszterségétől a Duca-gyilkosságig

Iamandi Victor Piatra-Neamtban leleplezte Vaida Sándornak a jobboldali mozgalmakban vitt támogató szerepét és ismerte a Vaszgárda egész történetét. A szélsőségek elleni nagy offenzíva megindítását követezte Iamandi

Bucuresti, április 21. (Az Uj Kelet tud.) Tegnapi számunkban röviden megírtuk, hogy Piatra-Neamtban Iamandi jelenlétében ülést tartottak a liberális párt moldvai képviselői és szenátorai. A gyűlés magas-szellemű demokráta megnyilatkozás volt, mely hitet tett a polgári szabadságjogok mellett és éles elvi és gyakorlati harc beindítását határozta el a szélsőséges elemekkel szemben. A tg. muresi és sinai eseményeknek, ugyiltszik, megvolt az a következménye, hogy a román demokráta erőket figyelmeztette a szélsőséges jobboldal előretörésének mérhetetlen veszélyeire. Valóban imponáló és megnyugtató volt ez a

piatra-neamti liberális értekezlet. Sajnos, alapokunk van kételkedni a liberális pártból induló elvi harcok ösztönességében, ezalkalmakkor azonban a mozgalom nem a hivatalos liberális pártból, hanem annak belső ellenzéki csoportjából indult ki. Duca emléke támadt fel ezen a piatra-neamti értekezleten és ennek jegyében hangzottak el olyan kijelentések, melyeknek ha csak muló jellege lesz, úgy előítéletünket igazolja, de ha valóban a liberális párt igazi, Duca-i programjának feltámadását jelentené, úgy az egész ország életére sarkalatos fontossággal bíró eseménynek tekinthető.

Ezeknek az „új sikereknek“ következménye volt, hogy a megyei szervezetek megerősödtek, a „fészek“ megtiszszereződtek és megszaporosodtak mindenütt.

Mihalache felosztása, Vaida felamaszija

Mihalachenak a kísérlete, aki 1932 augusztusában belügyminiszter lett, hogy a vaszgárdát felosztassa, nem sikerült. Az egész kérdés papíron maradt és mikor Vaida 1933 januárjában újra miniszterelnök lett,

a Mihalache által foganatosított rendőri intézkedéseket máról holnapra felfüggesztették.

Armand Calinescu akkori belügyi államtitkár teljes mértékben felfogta a vaszgárda terjeszkedésének veszélyét, de semmitsem tehetett,

mert minden intézkedését maga a miniszterelnök keresztelte.

Ebben a sötét, romboló munkában döntő szerepe volt Vaida legfelsőbb adjutánsának, Viorel Tilean. Így szánt-szándékkal hanyagolták el a szélsőséges agitációkat, a rendőrség és sziguranca pedig, éppugy, mint a csendőrség, tehetetlenül nézte a mozgalom növekedését. Hogy milyen jelentős mértékben fejlődött Vaida kormányzása alatt ez a szervezet, annak bizonyítéka, hogy

68 megyében a vaszgárdának 3495 „fészke“ létesült.

1933 őszén, amikor már tudnivaló volt, hogy a Vaida-kormány nem maradhat tovább a hatalmon, a vaszgárda megkezdte a szervezkedést az általános választásokon. Iamandi a továbbiakban részletesen írja le, hogy milyen hatalmas erőt képviselt akkor a Vaida protektorátusa alatt mesterségesen kifejlesztett vaszgárda.

A számbeli erő mellett ijesztő méretű terrorizmus és gyilkos tettekre való hajlandóság fejlődött ki a vaszgárdában megszervezett ifjúságban.

Iamandi néhány rendeletet olvasott fel, amelyeket az Uj Kelet hasábjain már gyakran idéztünk, annak bizonyosságául, hogy 1930-ban a vaszgárda olyan veszéllyel fenyegetett, hogy felosztásában kételkednünk egy perig sem volt már szabad. Így döntött a liberális kormány a vaszgárda felosztása mellett, amit azonban drágán fizetett meg: Duca halálával.

A békiélenység szelleme

Ezután elmondotta Iamandi, hogy a Duca-gyilkosság után olyan politikai áramlat ütötte fel a fejét, mely a szélsőséges elemekkel való békés kiegyezést, az elbontott ifjúságnak a demokratikus keretekbe való visszatérését akarta elérni. Miután az ilfovi hadbírósg felmentette a vaszgárda vezetőit, az a vélemény alakult ki, hogy a Totul pentru Tara mozgalomnak új vezetése új szellem jegyében meg kell tartania ezt az elemet, mely talán kellő politikum mellett hasznos elemévé válhat az ország lakosságának. A kormány azonban ebben a várakozásában csalódott. Most, amikor a Duca-gyilkosság bünperének újrafelvételét kéri, nyilvánosságra kerültek azok az adatok, amelyek azt bizonyítják, hogy

a Totul pentru Tara szervezetben tovább élt és fejlődött az a szellem, amely a vaszgárdában Duca meggyilkolásáig vezetett.

A nomrégén lezajlott tg-muresi kongresszus pedig élesen szóló bizonyítéka annak, hogy mi is a Totul pentru Tara.

A Totul pentru Tara bünlajstroma

A sinaii gyalgás, a miniszterelnök gyilkosai fölött tartott emlékbeszédek, az államvasutakon történt lázadás, amikor revolveket szorítottak a mozdonyvezető halántékához, a kongresszus vitáinak jellege, azok a határozatok, amelyeket a kongresszuson hoztak és amelyekben indexre tettek az ország politikai pártjait, de a megtért bünösöknek kijáró felmentést adták meg Vaidának és

Duca emlékének

A gyűlésen a párt jelentős vezetői közül Victor Iamandi és Manolescu Strunga jelentek meg. Guranda Nicolae, a piatra-neamti liberális pártvezeték elnöke nyitotta meg a gyűlést, majd Iamandi emlékedett szólásra, aki kijelentette, hogy a gyűlés a moldvai erdekek védelmezése mellett alapvető céljával tüntet ki a nemzeti-szabadelvű erők megnyilatkozási formáinak meghatározását.

De nem tudnám mondanivalóimat Moldva liberális pártvezetékének vezetői között megkezdeni anélkül, hogy első szavam ne a meleg és fájdalmas megemlékezés, az érdemeknek hodoló emlékhimnusz legyen, a mi csodálatos volt elnökünk és barátunk, az örökké feledhetetlen Ion G. Duca drága emléke fölött. Ion Ducára emlékezni kötelessége minden jó liberálisnak, eszméit és programját követni pedig egyenlő a párt erkölcsi és politikai létével, amely pártot ő a legnehezebb pillanatokban a végső győzelemhez vezette. A mai körülmények között Duca alakjának életre hívása nemcsak a liberálisok számára bír a magas eszmei tüntetés jellegével, de

ez a jelentősége van az egész ország demokratikus rendszerének veszélyeztetett hátyái számára is, mert ez a demokráta rendszer csak úgy tudja erősíteni pozícióját, ha minden fentartás nélkül magáévá teszi azokat az ideálokat és felfo-

gásokat, amelyeknek a nagy államférfiu áldozatul esett.

Iamandi ezután a sinaii emléktábla meggyalázásával foglalkozott és az egész ország haladatul közvéleményének nevében a legnagyobb felháborodással ítélte el a vandál cselekedetet.

Ezután rövid pár mondattal a liberális kormány teljesítményeinek adózott és az eddigi két és fél éves kormányzás sikerelét az egész gyűlleket nevében köszönetet tolmácsolta Tătărescu miniszterelnöknek és munkatársainak.

A politikai munka éve

De ez a kormányzási program bármilyen jelentékeny is, nem elégíthet ki bennünket, ha nem illeszhető be olyan komoly és tántoríthatatlan propagandakcióba, mely a párt szabadelvű és demokratikus elveit, a melynek alapján épül, foglalja teljes egészében magában. Parancsoló szükségesség tehát, hogy a kormányzás harmadik évében a liberális párt politikai tevékenysége fentartás nélküli és határozott legyen. A párt kereteit tömöríteni kell és a mi harci elemünk együtt es energiáit meg kell érezni az ország minden sarkában. A liberális párt politikai egyenlőségnek meg kell nyilatkoznia mindenütt, nyíltan és kategorikusan, fentartások és külső káros befolyások nélkül.

Hiteles adatok a Vaszgárda kelelkezéséről és történetéről

Ezután azokkal a körülményekkel foglalkozott Iamandi, amelyek a liberális pártot 1933-ban hatalomra segítették, miután olyan vádakat is hangzottak el, hogy Duca halálát el lehetett volna kerülni ha a vaszgárdát nem hatalmi eszközökkel oszlatják fel, hanem politikai tapintattal és taktikával igyekeznek ezt a szervezetet pacifikálni.

Iamandi ezután rendkívül érdekes adatokat közölt a vaszgárda szerepéről és ezeknek az adatoknak különös jelentőséget tulajdonít, a mire egyébként a beszédekben hivatkozott is, hogy Iamandi a felosztás idején a liberális kormány belügyi alminisztere volt. Ezek szerint a vaszgárda politikailag 1929-ben kezdett szervezkedni. Ebben az időben csak a Mihály Arkangyal szervezet volt ismert. A nemzeti parasztpárt kormányrajutása után, 1928-ban, Vaida Sándor, mint belügyminiszter kapcsolatot keresett ennek a csoportnak a vezetőivel. „A nacionalizmus“ örve alatt megszervezte a beszarábiai marsot azzal a céllal, hogy a kommunizmust ebből a tartományból kiűtsa.

Vaida, aki nem ismerte, vagy nem vette komolyan a vaszgárda strukturáját és igazi céljait, olyan támogatásban részesítette ezt a szervezetet, hogy a kezdeményezés felelősségét viseli, mert a vaszgárda a terrornak, a szélsőjobbaldalnak tényezője lehetett Románia politikai életében.

A vaszgárda olyan „fészkekből“ áll, amelyeknek tagjait a gyűlölet és a rombolás evangéliumával nevelik, akiket súlyos esküvel tartanak össze és ezeknek az esküknek a benemartása kegyetlen büntetéseket von maga után. Az összeesküvésnek és a terrornak ez a hálózata terjeszkedni kezdett az összes megyékben. A szervezet élén sérthetetlen jogokkal és mindenhatóan áll a kapitány. Ő parancsol és az összes rohamosztagosok vak engedelmességgel tartoznak neki. Megjelent ezután a rohamosztagosok könyvecskéje, ami valóssággal katekizmus nemcsak a szervezet

életnek, hanem élő credo-ja a félkatonai nevelő-szervezetnek. Megállapították a halál-csapatokat, amelyek a hatóságok elleni küzdelmet voltak hivatva levezetni, és amelyek kötelességet vállaltak, hogy félelem és meg tántorodás nélkül minden rendeletet végrehajtanak.

Kinevelték a bomba- és petárdagyárosokat, a tör és revolver szakértőit, akiknek mindig a vaszgárda rendelkezésére kell állniok.

Amikor a végső roham órája bekövetkezik, mindenkinek készen kell lennie az utolsó ütközetre. A jelenlegi rendszer füstölgő romjain fel fog majd emelkedni az új állam, mely majd boldogságot hoz a szerencsétlen román népnek.

Három évi szervezkedés — 30 ezer szavazat

Ez a mozgalom a legnagyobb titokban és a legteljesebb homályban szebbnél szebb esküvel összekötve, mindenki által sejtett, de senki által nem kontrolált módon fejlődött Vaida áldott kezei alatt, 1928-tól 1931-ig, hogy ebben az évben az általános választásokon összesen 30 ezer szavazatot érjen el. A 2 szék-alékot sem é ték el, így parlamenti képviselő nélkül maradtak, ugyanabban az évben azonban a neamti és tutovai részleges választásokon jelentős szavazat-számot szereztek.

Igy építették ki a vaszgárda fejlődésének ösvényeit és a részleges választásoktól kezdődő sikerlángot nem marad nyom nélkül a lakosság lelkeiben.

Hogy ez így történt, az látható volt az 1932-ös választásokon, ugyancsak Vaida kormányzása alatt,

amikor a vaszgárda 70 ezer szavazatot ért el és 4 képviselőt küldött a kamarába.

társainak, a rohamosztagos vezetőknek közönséges forradalmi törvénysszékké való átalakítása azzal a céllal, hogy a közélet egyes vezetőit és a gárda volt, ma árulóknak minősített hivat meggyilkolják — a szélsőségesnél is jobban bizonyítja, hogy mi a strukturája és mik a céljai a vaszgárdának ma, a Totul pentru Tara átmeneti és hazug elnevezése alatt.

A mai teendő

Iamandi a fenti, történelmi érdekességgel bíró eszmefuttatás után a jelenlegi helyzet taglalására tért át. Megállapította, hogy a jobboldali előretörések következtében az országban az anarchiának olyan jelei mutatkoznak, amelyekkel szemben a legvégső erőfeszítéssel kell megtenünk minden szikés lépést. Az anarchia szellemének okairól és előidézőiről szólva feleleveníti a Duca-gyilkosság első perét, amelynek során a politikai élet összes ellenzéki vezető személyiségei, az egyetlen Armand Calinescut kivéve, mentő tanuvalomásokot tettek a vaszgárda mellett. A vaszgárda védelmében a hadbírósg előtt felsorakozott politikusok sorából a politikai életnek egyetlen jelentékeny személyisége sem maradt ki.

Ilyen módon a közönséges politikai gyilkosság per ezek az ellenzéki politikusok a liberális kormány ellen irányuló politikai perré változtatták át.

Ezek után természetes volt, hogy a tanuvalomásoktól befolyásolt, a volt miniszterelnök rajongó hitvallásától elkápráztatott hadbírósg a vaszgárda vezetőit felmentette. És hogy ennek mi volt az eredménye, az napjainkban mutatkozott meg, amikor olyan jelenségekkel állunk szemben, amelyek a felelős politikai tényezők komoly mérelegésnek tárgyát kell hogy képezzék.

Iamandi ezután felvetette, hogy mi a teendő. Elsősorban a kötelességteljesítés frontjára hívja a liberális pártot, hogy széles keretű és nagyvonalú felvilágosító munkát indítson be a falvakban és városokban, hogy a pártszervezetet újjaépítse, mert csak így lehet sikeresen felvenni a harcot olyan aljas merényletek ellen, amelyeknek folytatása a legveszedelmesebb következményekkel járhat.

Nem elegendő alkalmi kinyilatkoztatásokkal, elvi és programatikussal beszédekkel küzdeni. Erősíteni kell a pártszervezet politikai hatását, teljes elhatározással bele kell vetnünk magunkat a harcba, hogy az általános szavazó jogból lelkiismeretes és hatalmas eszközt teremtsünk a demokrácia és a szabadság védelmében.

Ezután Iamandi a következő jelszót vetette fel:

— Induljunk el a nagy offenzívára!

Iamandi nagyhatású beszéde jelentőségére misem jellemzőbb, hogy azt az összes bucaresti lapok teljes terjedelmükben közlik. A tárcanélküli miniszter beszéde után még néhány beszéd hangzott el, majd a gyűlés elfogadta az Uj Kelet tegnapi számában már ismertett határozati javaslatokat.

KÖZGAZDASÁG

A jövő héten megkezdik az Ausztriára és Németországra szóló importengedélyek kiadását

Április végeig befejezik az importőrök kvótáinak revízióját

A kontingentálási igazgatóság annak a megállapítása után, hogy az első negyedévi kvóta terhére nem adhat ki Németországra több behozatali engedélyt diszponibilitás hiánya miatt, újabb intézkedésig fel is függesztette ezeknek az autorizációknak a kibocsátását. Erről az elhatározásról értesítette a Banca Natională is, amelytől egyuttal a második negyedévi kvóta terhére 400 millió lej devizakeret engedélyezését kérte. Ennek a kéresemnek a jegybank eleget is tett s így a kontingentálási igazgatóság a jövő hét folyamán már meg is kezdi a Németországra és Ausztriára szóló behozatali engedélyek további kiadását.

A legfőbb kontingentálási bizottság most foglalkozik az importőrök kvótáinak revíziójával is. A bizottság szerint igen sok olyan importőr részesült behozatalban, akik csak névlegesen szerepelnek önálló cégek-ként és tulajdonképpen más vállalatok számára adják tovább a behozatali engedélyeket. Constantinescu ipari és kereskedelmi miniszter ezeknek a visszaéléseknek a megszüntetése érdekében elhatározta, hogy radikális ellenőrzést fog eszközölni az importáló cégek körében és azokat a vállalatokat, amelyekről beigazolást nyer, hogy csak névlegesen működnek, ki fogja zárni az importból. Hasonlóképpen fognak eljárni azokkal a vállalatokkal szemben is, amelyek működnek ugyan, de tevékenységüket redukálták, csökkentették, azonban ennek ellenére teljes mértékben igényt tartanak arra az importra, amelyben korábban részesültek.

Ennek a szelekciónak a végrehajtása érdekében a kereskedelmi kormány az importengedélyek revíziójának megejtésére tanácsadó bizottságok felállítását határozta el. Ezeknek a bizottságoknak a tagjai közé iparosokat és kereskedőket választottak be. Minden nagyobb szakmai csoport részére külön bizottságot állítottak fel.

A bizottságok már megkezdtek tevékenységüket. A bizottságok minden egyes importőr behozatali kvótáját revízió alá veszik és javaslatot tesznek a kontingentálási bizottságnak az egyes importkvóták csökkentésére vagy felerősítésére nézve.

A bizottság április végéig ebbeli feladatukat be is fogják fejezni.

A hozott határozatokat jegyzőkönyvbe foglalják, melyeket az ipari és kereskedelmi minisztériumhoz terjesztenek fel jóváhagyás végett.

Amint ezzel a feladatukkal végeztek a speciális revíziós bizottságok, áttérnek az újonnan alakult cégek importkérdéseinek megvizsgálására. Ezen kéreseknek az elintézése végett a bizottságok bizonyos összegű, illetve értékű behozatali kontingenskeretet kapnak, amelyet az új cégek között osztanak fel.

A bizottságok tagjainak kinevezése már meg is történt. Összesen öt ilyen bizottságot kreáltak, külön a pamut, külön az egyéb textilanyagok, külön a bőrök, szőrmék és gyapjú, külön a fa, papír, kaucsuk és játékek és végül külön a vegyi anyagok behozatalával foglalkozó cégek számára.

A közeli napokban dől el, hogy valószínűleg sikerül az elnököt visszamaradásra bírni.

Rövid üzleti hírek. Egy romániai tőkecsoport és az I. G. Farbenindustrie között tárgyalások indultak meg egy romániai festékgár felállítására érdekében. A román csoport megbízottai személyesen utaztak ki Németországba a megállapodás létrehozatalára. A tervek szerint az alapítási költségek mintegy 300 millió lejt igényelnek és ennek fedezésére a Farbenindustrie felhasználja Romániában befagyott követeléseit. Filatura Românească de Bumbac S. A. Bucuresti pamutfonóüzem, amely 1934. év végén alakult 10 millió lej alaptőkével, a múlt évben új emisszióval alaptőkéjét 50 millió lejre, ez év elején pedig 60 millióra emelte fel. Az alaptőkeemlést jóváhagyó közgyűlés elhatározta, hogy 5 és fél millió francia frank értékű kötvényeket bo-

Lemondott a sátmari Sfatul elnöke és alelnöke

Sátmár, április 21. — A helybeli Sfatul Negustoresc tegnap délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését. A közgyűlés meglepetésszerű aktusa az volt, hogy Tisca Emil bankigazgató, a Sfatul elnöke és Weisz Zoltán ügyvezető alelnök lemondtak tisztviselőségükről. Indoklásuk az volt, hogy a helybeli kereskedő-társadalom részéről csak közönyt tapasztaltak, megértés és támogatás helyett. Tisca Emil kijelentette, hogy a sátmarei Sfatul Negustoresc legtöbbet tett a kereskedők érdekében az ország valamennyi hasonló intézménye közül, ha most nem is emlit, mint a Kereskedelmi és Iparkamara visszaállítását és az áru-és terménytőzsde felállítását, ezzel is dokumentálja eredményes működését.

Nézzé meg lavaszi lakberendezési kiállításunkat!

A lakberendező segítőtárs. Önműl megmutatja a legszebb és legharmonikusabb vonalait. Lakását úgy rendezi be, hogy valóban otthonává válik és örömet találja benne. Kiállításainkon megtalálja az ideális tőkést és a legalkalmasabb minőséget.

SZÉKELY ÉS RÉTI BUTORGYÁR R.T.

TÁRGUL-MUREŞ — BUCUREŞTI, Tache Ionescu, 1 — BRAŞOV

Kívánságára kiküldjük megbízottunkat eredeti rajzokkal

HAR ZION HAR CARMEL

egyedül hajójárat, mely palesztinai lobogó alatt közlekedik Románia és Palesztina között. Rendszeres utas- és áruszállítás.

A legközelebbi hajóindítások Constanţából Haifába:

Har Zion	április 22	Har Carmel	május 14
Har Carmel	április 30	Har Zion	május 21
Har Zion	május 7	Har Carmel	május 28

Jegyek kaphatók az

Uj Kelet utazási osztályánál

Teherszállítás ügyekben a

Lazar Bercovici Constanţa

vesztélybiztonság a szolgát felvilágosítás. Casuta Postala 65. Tel. 174. Táviratcim: Bercovici

csajt ki és ezzel fizeti ki a genfi S. A. de Garances et de Deports céggel szemben fennálló tartozását, amely a pamutfonógépek szállításából származik. A kötvényeket a Filatura Românească de Bumbac tíz év alatt amortizálja. — A mediasi Karres Sámuel r. t. bányai vállalat április 26-iki közgyűlésén dönt a vállalat székhelyének áthelyezése tárgyában. A bányár ez év január 2-án kirozottattja részvényeit a bucarestii tőzsdén, azonban az 5000 lej névértékű papirokat csak 1550 lejes árfolyamon jegyzi, noha a vállalat az utóbbi években rentabilis üzletmenetet mutatott ki. — Polichrom vegyészeti gyár Arad megkezdte a Lysoform fertőtlenítőszert gyártását, amelyet eddig külföldről importáltak. — Sorecani S. A. elektromossági vállalat Cluj múlt évi mérlegében 100 millió lej alaptőke mellett 20.162.481 lej veszteséget mutat ki, noha mérlegszerinti bruttó nyereséget 25.687.210 lej. A veszteség az előző évi veszteségek áthozatalából származik.

A bucaresti tőzsdén az ünnepek után barátságos hangulatban indult az üzlet. A fixkamatozású papírok piacán tartották az árfolyamok, egyeseknél egy árnyalatnyi árfolyamjavulással. A Stabilizarea változatlanul 45, a Desvoltarea 34, a Renta Improprietărilor 40,25, az 1933 évi renta 41½, az Inzestrarea-kötvény nagy címletei 55, a kis címletek 50,87½, az adópon 33, az 1935. évi 3 százalékos Consolidarea-kötvény 26,87½. A bankrészvények változatlanok, a Banca Nationala-részvények 4525, a Româneasca 285 lej, a Comro 120 lej, a Credit Industrial 560 lej. A biztosítási papírok üzletellenek, változatlan árfolyamokkal, a Dacia-Română 4700 lej, a Generala 1450 lej, az Agricola-Fonciera 225 lej, a Nationala 225 lej. A pet-

róleumrészvények tartották. Változatlan az Astra Română 1040 lejes, a Steaua-Română 405 lejes árfolyama, a Concordia 5 lejjel 425 lejre javult, a Credit Minier 5 lejjel 255 lejre lanyhult, a Redevanţa változatlanul 160 lej. Az ipari papírok lanyhák. A Resiţa 5 lejjel 490 lejre, a STB 30 lejjel 1440 lejre, a Mica 30 lejjel 1670 lejre lanyhult, a Letea változatlanul 690 lej.

A közpértékek tarif unitarban foglalt tételei részleges revízió mentek át s oly esetekben, ahol a konkrét kéresek a közpértékek túl magas voltát megfelelő külföldi és belöldi fakturákkal dokumentálták, elég jelentékeny értékcsökkentések történtek. Az új változáson átment tételek a Mon. Oficial 1936 április 17-én kelt 89. számában lettek közzétéva és ezzel a nappal is léptek érvénybe.

Emelkedik a drágasági index. A clujii vegyes áruvizsgáló bizottság felvételei szerint a drágasági indexszám a következőképpen alakult: 1929 április 18 1.830.75, 1930 április 28 1.729.55, 1931 április 30 1.418.05, 1932 április 28 1.286.75, 1933 április 20 1.198.65, 1934 április 12 1.167.25, 1935 április 11 1.251.70, 1936 április 9 1.363.62.

Tilos a tölgyhancs kivitele. Az utóbbi hetekben a kormány, szorosan szüntetni be az ipari nyersanyagok kivitelét. Így nemrég adott ki a kormány rendeletet a gyapjú, a vöröses- és sárga-ézhulladék, használt acélszegek kivitelének betiltására. Április 16-tól kezdődőleg királyi rendelettel a kormány betiltatta a cserzőanyagok gyártásánál használt tölgyhancs kivitelét is.

Csütörtökön hivatalos munkaszünet lesz

Bucuresti, április 21. Csütörtökön, Szent György napján a hatóságok nem tartanak hivatalos órákat, az iskolák, valamint üzletek zárva lesznek.

Május 1-én nem adnak engedélyt tüntetésre

Bucuresti, április 21. — A hatóságok úgy döntöttek, hogy május 1-én nem adnak engedélyt semmiféle tüntetésre vagy felvonulásra a szabad ég alatt. A perifériákon levő kertekben rendezendő népmulatságok meg lesznek engedve. Ami azokat a verziókat illeti, hogy bizonyos szélsőséges csoportokat feloszlattak, még nem hoztak határozatot.

A kormánylap szerint: a kormány helyzete szilárd

Bucuresti, április 21. A kormány lapja, a Viitorul a kormány helyzetéről a következőket írja:

„Néhány nap óta újabb hírek és legendák kerülnek forgalomba a politikai helyzetről. A közeli kormányválságot kommentálják, lemondásokat híresztelnek és konfliktusokat találnak ki. Ha a kormány két tagja találkozik egymással és közigazgatási kérdésekről tárgyal, természetesen másnap vizsályról beszélnek. Ha egy miniszter kihallgatásra vár, a kormány lemondását híresztelik. Megcáfolni ilyen kitalálásokat minden nap, hasztalan, mert már a közvélemény meggyőződött az ér-

deltek által napról-napra terjesztett fantazmagóriák komolytalanságát. A kormány folytatja tevékenységét az államélet minden terén. Az álhírtérjesztők, bárholonnan kerülnek ki és bármilyen érdekek is vezérik őket, csak ugyanazon csodálatos kapják válaszul, amiben az utolsó két év folyamán már annyiszor volt részük.

— Elkészült a vádirat Ciuley mérnök ügyében. Bucurestiből jelentik: Az ilfovi törvényszék vádtaancsa elfogadta a Ciuley mérnök ügyében készült vádiratot és elrendelte, hogy a mérnököt Tita Cristescu meggyilkolásának vádjával esküdtszék elé állítsák.

— Hondurasban forradalom ütött ki. Mexikóból jelentik: Hondurasban, hír szerint forradalom ütött ki. Felkelők elfoglalták Cifuentes és Duyure városokat, valamint Soluteca tartomány nagy részét.

— 16.000 dolláros alapítvány a jeruzsálemi héber egyetemnek. Newyorkból jelentik: A jeruzsálemi héber egyetem fennállásának tizenegyedik évfordulója alkalmából az egyetem amerikai barátai lakomát rendeztek, amelyen résztvettek az amerikai zsidóság vezetői is. Több beszéd elhangzása után 16.000 dollárt jegyeztek a jelenlevők a héber egyetem egy alapítványára. Elhatározták, hogy a meglevő alapítványokat felemelik és ezzel módot adnak Németországból emigrált professzorok tudományos munkásságára és fizetésére.

— Meghalt Simon Lubin. San Franciskóban április 16-án meghalt Simon Lubin, a híres zsidó agronóm és közigazdász ötvenkilenc éves korában. A megboldogult fia volt dr David Lubinnak, a római nemzetközi agronómiai intézet megalapítójának, aki után az olasz főváros egyik legszebb uccáját nevezték el.

Varsób

Nalewki és L

Varsó egészen sa a lengyel zsidók él azociális tekintetbe dóságot mindeneke denstad"-ban, Va dében találhatjuk

A zsidóváros — kitesz egy külön v gött kezdődik és ágazik el, melyekne dó népi életben: N

Az utcákon élete rohanó emberek súlyos terheket c arook. Aki ezt az nak el kell ismerni megveti a fizikai híz munkát. Öreg nagy testi erőve munka sulya alatt, egyre tovább kell szereznek vagyoni teteleket. Előfordul kettő közülük elők végez, ezzel szembe teirhatatlan nyomoz maga és családja, török, nyuzsák és utcai képet a dolgoz ezek semmivel sem napszamos munkák bek az egész szocié

A varsói zsidóneq udvarokban zajlik utcákon (Bielanka, stb.) sok kisebb é melyek mind zsidó lewkiben azonban a udvarain álló árust játszik a főszerepet szerint nagy udvar lyeken boltok, stan nek bazár-szerűen szürke falal és val lységekre préselv

Nalewki és Dzika udvarral, amelyben állítólag. Ezek az magukból a tömeg

Szombaton száme lewkiben és udvarain lentében Bilenka nyitva tartanak a város többi része szikáról, az üzletek számba megy egy üzlet.

Ez azonban nem doxia szelleme ur kin. Az új generác ban sem ortodox m összes felvilágosod nyalata (cionisták bundisták stb) erős ru dr. Teodor Wel jában hetek óta Placht" című dar száradszor —, mely nek és csodrabbrkn megáldott zsidó eg be és kiaknázálk darabot egyébként.

Szombaton a pil helyeivé alakulnak sóban tulajdonképe van, a Tlomatzkier Európai stílusban is beillene. Ritusa orgona nincs is be fölva volt a zsinag nagy tömegben ké raiban sokan volta is elárulta, hogy a nak. Ebben a temp Schorr főrebbi, s nagy eseménye az éneke, akinek csod nehezen találunk néz ki, hogy ennek énekművészete a a tömegeket a té megvan ugyan a m dala is, mert hisze ményben mégsem rópa bármelyik volna.

A nagy zsinagoga a varsói zsidóság tunyomó többség

Varsóban, a „zsidóváros“ rohanó emberei között

Nalewki és Dzika dolgozó zsidói loholnak a kenyér után. A varsói zsidók szombatja

Varsó, április havában.

Varsó egészen sajátos és különálló jelenség a lengyel zsidók életében. Ezt, a kulturális és szociális tekintetben egyaránt sajátosság zsidóságot mindenekelőtt a tulajdonképeni „Judenstadt“-ban, Varsó hatalmas zsidó-nyelvényében találhatjuk meg.

Nalewki és Dzika

A zsidóváros — méretei szerint — maga is kitesz egy külön várost. A Ezínház-tér mögött kezdődik és két hatalmas szárnyban ágazik el, melyeknek neve közmondásos a zsidó népi életben: Nalewki és Dzika.

Az utcákon életerős, viharos mozgás, siető rohanó emberek zugása szong, legtöbbször súlyos terheket cipel, gondterhes alakok és arcok. Aki ezt az embertömeget figyeli, annak el kell ismernie: nem igaz, hogy a zsidó megveti a fizikai munkát és nem végez nehéz munkát. Öreg, szakállas zsidók — nem nagy testi erővel — nyögnek itt a nehéz munka súlya alatt, szinte összeoppannak, de egyre tovább kell menniük és mindezt nem szereznek vagyonekat, csak szegényes létfeltételeket. Előfordulhat, hogy itt-ott egy vagy kettő közelebbi előkelőbb gazdasági munkát végez, ezzel szemben hatalmas tömeg él itt feirhatatlan nyomorban. Mindenki lohol saját-maga és családja számára kenyérért, ezért török, nyuzsák és hajszolják magukat. Az utcai képet a dolgozó zsidók dominálják. De ezek semmivel sem rosszabbak, mint a többi napzámos munkások, csak szerencsétlenebbek az egész szociális kép keretében.

A varsói zsidónegyed ületti élete nagyrészt udvarokban zajlik le. A zsidónegyede vezető utcákon (Bielanka, Tlomazkie, Senatoszka stb.) sok kisebb és nagyobb áruház látható, melyek mind zsidó tulajdonban vannak. Nalewki és Dzika utcák mellett a házak udvarain álló árustandók, raktárak és bodék játszik a főszerepet. A szürke házfalak rendszerint nagy udvarokat öveznek körül, amelyekben boltok, standok és sátrak terpeszkednek bazar-szerűen. Ezen udvarok magas, szürke falai és vakablakai mögött szűk helyiségekbe préselve laknak az emberek. A Nalewki és Dzika között van egy ház több udvarral, amelyben egyedül 1500 ember lakik állítólag. Ezek az udvarok szüntelenül öntik magukból a tömegeket.

A szombati Nalewkin

Szombaton szünetel a nagy forgalom Nalewkin és udvarain és szomszéd-utcáin. Elmentében Bilenska-val, ahol szombaton is nyitva tartanak a zsidóüzletek; nem beszélve a város többi részeiről, például a Marszalkowszka-ról, az üzletek főutcájáról, ahol ritkaság számba megy egy szombaton zárva-tartó üzlet.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy az ortodoxia szelleme uralja a zsidó életet Nalewkin. Az új generáció az ortodox centrumokban sem ortodox már. A nagy városokban az összes felvilágosított irányzatok minden árnyalata (cionisták, hebraisták, jiddisisták, bundisták stb) erős. Varsóban, az európai híru dr. Teodor Weichert jiddis színház-studiójában hetek óta minden este a „Szimche Placht“ című darabot adják — több, mint századszor —, mely éles szatirája a csodahitnek és csodrabbinoknak. Két, üzleti lehetőséggel megáldott zsidó egy idiótát rabbinnak mutat be és kiaknázzák a nép hiszékenységét. A darabot egyébként kitünően játsszák.

A nagy zsinagóban

Szombaton a pihenés és az istentisztelet helyeivé alakulnak át az üzleti udvarok. Varsóban tulajdonképen egyetlen nagy zsinagoga van, a Tlomatzkien, a zsidó negyed elején. Európai stílusban épült templom ez, Berlinbe is béliene. Ritusa is meglehetősen modern, ha orgona nincs is benne. Szombat délelőtt zsufova volt a zsinagoga. Különösen feltűnt a nagy tömegben képviselt ifjuság, melynek sorában sokan voltak olyanok, akiknek külseje is elárulta, hogy a munkácsztályhoz tartoznak. Ebben a templomban működik prof. dr. Schorr főbíró, szenátor. Az istentisztelet nagy eseménye azonban Koslewski főkantór éneke, akinek csodálatos tenorjához hasonlót nehezen találunk Európában. Valahogy úgy néz ki, hogy ennek az embernek bámulatos énekművészete a legnagyobb vonzóerő, mely a tömegeket a templomba hozza, aminek megvan ugyan a maga előnye, de kritikusi oldala is, mert hiszen az istentisztelet végeredményben mégsem koncert. Ez az énekes Európa bármelyik Opera-színházán szenzáció volna.

A kis imaházak

A nagy zsinagoga kétezer embert fogad be, a varsói zsidóság jelentéktelen töredékét. A túnyomó többség istentiszteletét privát ima-

házakban végzi el. Nalewki és Dzika utcákban minden udvaron van egy ilyen imaház és az ablakokból kihalszik az istentiszteletek hangja. Rengeteg gyermek hullámszik az imaházak és az udvar között, legtöbbször az udvaron játszik. A különböző beállítottságu chaszidok saját „Stübel“-jeikben fohászkodnak. És min-

denütt több generáció áll egymás mellett. Hat-nyolc éves gyerekeket is látunk itt, akik rendületlenül hajlonganak kicsiny testükkel a könyvek fölött és alig emelik fel szemüket. Egy ilyen imaházban történt meg velem, hogy egy tiszteletreméltó öregember, fehér szakállal és fekete kaftánban, — látszott rajta, hogy nagyon szegény, — barátságosan megkérdezte, hogy keresek-e valakit? Azt mondtam, hogy csak látni akarom az imádkozást és továbbbi kérdésére azt feleltem, hogy Németországából jövök. Erre azt kérdezte az én öreg emberem, és hangja úgy jött, mintha az évszázadok mélyéből szállna fel: Hát Németországban nem látni ezt? Németországban nem tanulnak az emberek? ...

Robert Weltsch

Álhírek Inculef belügyminiszter lemondásáról

Inculef megcáfolta a híreket

Bucuresti, április 21. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap este politikai körökben az a hír terjedt el, hogy Inculef belügyminiszter benyújtotta lemondását. A hírt Inculefnek a királynál történt audienciája után lanszirozták a fővárosban.

Az est folyamán Inculef az újságíróknak a

következő nyilatkozatot adta:

— A hírekkel semmimem igaz. A nagyon tisztelt ellenzék óhaját megértem, sajnálatra azonban nem tudok ennek a kívánságnak eleget tenni bármennyire is szeretnék velük szemben udvariasnak mutatkozni. Még sok tennivalóm van a belügyminisztériumban.

Elmozdították Krakkó vajdáját a legutóbbi véres incidensek miatt

A budapesti lengyel követ salnákozását fejezte ki Gömbös előtt Koscialkowszki budapesti utjának elmaradásaért

Varsó, április 21. (Rador.) Switalski volt miniszterelnököt és a sejm marsallját, Krakkó jelenlegi vajdáját elnöki dekretum alapján elmozdították állásából, mert felelősnek találták a Krakkóban és Lembergben legutóbb lejátszódott véres incidensekért.

Egyidejű jelentés szerint a budapesti lengyel követ felkereste Gömbös miniszterelnököt és Kánya külügyminisztert, akik előtt salnákozását fejezte ki kormány nevében Koscialkowszki lengyel miniszterelnök látogatása elhalasztásának szükségessége miatt.

CAPITOL MOZGÓ

MA PREMIER!

A francia produkció újabb diadala!

A HAZAÁRULÓ

Kémekek, hősök, kalandorok küzdelme az asszonyért. Az ázsiai sivatagok forró levegője!

Főszereplők: Nagy Kató — Pierre Richard Wilim.

A szolgálja gyilkolta meg Alb Iosif manasturi lókereskedőt

A gyilkos mindent beismert a rendőrségen. Tettestársa is volt. Letartóztatták az aldozat feleséget, aki éveken keresztül viszonyt folytatott a gyilkos szolgálival, bünrészesség gyanúja alapján

Cluj, április 21. (Az Uj Kelet tud.) Alig huszonnégy óra telt el a manasturi fejszés gyilkosság óta és a bűnügyi rendőrség már teljes világságot derített a titokzatosnak látszó kegyetlen bűncselekményre. A nyomozás során, mint jelentettük, Halász Józsefet az aldozat sógorjelöltjét tartóztatta le a rendőrség, aki a gyilkosságot felfedezte, valamint Baciu Joan szolgálégyent, akire az első gyanu terelődött.

Halász József néhány órai kihallgatás után, teljesen tisztázta magát, megállapították ártatlanságát és szabadlábra helyezték. Baciu helyzete azonban nem, hogy tisztázódott volna, hanem a vallás során mind bonyolultabbá vált. Kiderült, hogy a szolgáló rossz viszonyban volt a gazdával, és Alb Josif ki is ekarta dobni legutóbb a szolgálataából. A szolgáló már régebben eltávozott egyszer a helyéről, legutóbb azonban újra visszatért szolgálmi, de fizetés nélkül — és teljesen érthetetlen volt az, hogy a sok szűds ellenére, amit gazdájától kapott, továbbra is a helyén maradt.

A kimerítő vallás során Baciu egyre jobban ellentétbe keveredett saját magával, mind gyanúsabbá tette szerepét a gyilkosságban a rendőrség kihallgató közegei előtt, végül éjjel tizenkét óra tájban bevallotta, hogy ő a gyilkos.

Ekkorra azonban már újabb érdekes for-

dulatokat is vett az ügy. A falusiak közötti mendemondák alapján a rendőrség kihallgatta az aldozat feleségét, Nastasia Albot, aki a keresztkérdések alatt bevallotta, hogy a szolgálégyennel szerelmi kapcsolatokat tartott fenn már három év óta. Ez a körülmény tisztázta a rendőrség előtt hogy miért ragaszkodott Baciu a helyéhez, annak ellenére, hogy a gazda rosszul bánt vele, fizetést sem adott neki és naponta kirugással fenyegette.

A késő éjjeli órákban aztán a jegyzőkönyv felvételére került sor, aminek során Baciu elmondotta, hogy legutóbb vasárnap fenyegette őt meg a gazdája kirugással és pofonokkal, amikor is elhatározta, hogy bosszút áll rajta. Vasárnap délután a manasturi táncba ment, ahol Chis Joan Andrei nevű büntetett előéletű férfivel került össze,

akinek elmondotta, hogy meg akarja ölmi a gazdáját.

Chis bátorította, hogy tegye meg egész nyugodtan, ő majd segít neki. Este kilenc órákor együtt mentek el a házba. Baciu elővette a kamrából a fejszét és be ment az istállóba, mert tudta, hogy Alb ebben az időben mindig lejön, hogy megnézzze a lovait. Chis az ajtó mögé bujva várta az eseményeket.

Amikor a gazda benyitott az istállóba Baciu a fejére üttét a fejszével, mire a gazda összeesett és az ajtó elé zuhant.

Chis ezt látva, otthagya a társát és a hátsó udvaron keresztül eltűnt a mezőkön és visszatért a faluba.

Baciu előbb még néhány ütést mért a fejszével az aldozatra, azután a nyomokat, a fejszét, egy véres lapátot és vasvillát, amivel a ló lábát megszurta igyekezett eltüntetni, majd a mezőkön keresztül ő is a faluba ment, mintegy alibi igazolásul és csak a mentőautó megérkezésekor tért vissza a házba.

Ma délelőtt a gyilkosság rekonstruálására került sor. Jelen voltak Breban törvényeszi tanácsbíró, Lani ügyész, Draghiciu rendőrigazgató, dr. Chendi Károly, detektívek, két szakasz rendőrség és csendőrség, valamint a falusi érdeklődők közül mintegy ezer ember gyűlt össze, akiket a rendőrségnek szét kellett osztatnia a rekonstruálás megkezdése előtt.

Baciu részletesen a helyszínen újra elmondotta és megmutatta, hogyan követte el a gyilkosságot. Az elmondottakból az derült ki, hogy egyedül gyilkolt, Chis csak a helyszínen volt, de nem vett részt a gyilkosságban.

Délben félháromkor ért véget a gyilkosság rekonstruálása Baciu kihallgatását még tovább folytatják a rendőrségen, mert még nem állapították meg, vajjon az aldozat feleségének nem volt-e valami köze, vagy legalább is előzetes tudomása a gyilkosságról.

Chis Joan Andrej ellen, aki azóta eltűnt a városból, országos körözölevelet bocsátottak ki. (s.)

Véres harc folyik Addisz-Abeba birtokáért

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

A Reuter jelentése szerint az abesszin fővárostól északra erőteljes harc vette kezdetét az olasz csapatok és az abesszin haderők között. Az elmúlt éjjel a külföldi alattvalók ezrei aludtak az angol követséget körülvevő parkban. A város teljesen kihalt.

Az olaszok már csak 65 mérföldre vannak Addisz-Abebatól.

A népus az Amham-hegységben rejtőzik, a császárné még a fővárosban van. A Daily Telegraph jelentése szerint a kihalt város nyugodtan várja az olaszok érkezését.

Az olasz kormány egyébként az 1916-os korosztály most sorozásra kerülő tagjainak azonnali bevonulását rendelte el. Egyidejű római jelentés szerint az olasz diákok tegnap este tüntetést rendeztek az angol nagykövetség palotája előtt. A tüntetés folyamán a rendet nem zavarták meg.

Százmillió márkás belső kölcsön a Rajna-vidék erődítési munkálataira

Az Excelsior című francia lap jelentése szerint a német birodalmi kormány százmillió márkás belső kölcsönt vett fel a Rajna-vidék erődítési munkálataira. A munkálatok céljaira munkanélkülieket fognak alkalmazni, tehát igen olcsó munkaerőket. Az erődített vonal a deffeldi erdőnél, a holland határ mellett fog kezdődni és Aachenen keresztül Triert, a Saarvidéket és Baen hercegséget érintve, a svájci határig fog elhuzódni. Az erődítmények során számos betonmenedéket is építenek. Az utakat, amelyek a fenti vidékek felé vezetnek, munkásokkal teli teherautók tartják megszállva.

Mexikó, április 21. Parlamenti körökben akció indult meg, hogy Mexikó lépjen ki a Népszövetségből, mely mindinkább az európai államok szövetsége lesz és nem sokat törődik az amerikai ügyekkel.

Róma alapításának évfordulóját ünnepli Olaszország

Róma, április 21. (Rador.) Olaszország ma ünnepli Róma megalapításának 2689-ik évfordulóját. A zegész ország ünnepel. A főváros fel van díszítve. A mai napot felhasználják a keletafrikai olasz győzelmek megünneplésére is. A Róma megalapításának évfordulója alkalmából tartott ünnepségen Mussolini többek között a következőket jelentette ki: „Nehéz küzdelmek után ma a munkát és győzelmet ünnepljük. Abessziniá kapui elé érkezünk. At fogunk lépni rajta, hogy magunkkal vigyük Róma civilizációját.”

SPORT

A Diciosanmartini Patria játszik csütörtökön Clujon

A csütörtöki ünnepnapra érdekes programot állítottak össze a cluji ligacsapatok. Délután fél 2 órakor az U Avantgárda a Victoria B) csapatával játssza le a Bolohan-kupa döntőjét. Fél négykor a KAC komplett első csapata a Victoriával játszik barátságos mérkőzést keretében, míg utána az Univerzitatea a diciosanmartini Patriával mérkőzik, aki a B)-divízió IV-ik csoportjának egyik legjogosabb aspiránsa.

Délelőtt a KMSC—Napoca bajnoki, míg utána az UEC—Avram Iancu Bolohan-kupa mérkőzés lesz.

A Nemzeti Bajnokság csütörtöki és vasárnapi fordulóján érdekes mérkőzések kerülnek lebonyolításra. Szent György nappján a Clujra kitűzött U—Victoria bajnoki mérkőzést június 7-re halasztották el. Timisoaran helyi derby lesz, a Ripensia a Kinizsivel méri össze erejét. Míg Aradon az AMTE a Gloriával veréskedik meg a bajnoki pontokért. Bucarestben az Unirea Tricolor a Crisanat látja vendégül.

Vasárnap a cluji csapatoknak újra nehéz ellenfelek vannak. A Victoria Oradeán a NAC-al, míg az U Clujon a Kinizsi ellen játszik. Timisoaran a Ripensia—Gloria mérkőzés lesz, Aradon az AMTE a Crisanaval, míg a fővárosban egy újabb Juventus—Venus találkozó lesz.

A B)-divízió III-ik csoportjában a cluji CFR csütörtökön Satumaren az Olimpiával, míg vasárnap Clujon a carei Victoria ellen mérkőzik.

A Nemzeti Bajnokság jelenlegi állása a következő:

1. Ripensia	15	8	4	3	42:26	20
2. NAC	15	8	3	4	29:21	19
3. AMTE	15	7	5	3	24:18	19
4. Gloria	14	8	2	4	35:27	18
5. Kinizsi	16	7	2	7	33:41	16
6. Venus	14	6	4	4	33:22	16
7. CFR	16	7	—	9	36:34	14
8. Juventus	14	5	3	6	27:24	13
9. Victoria	16	5	3	8	31:42	13
10. Crisana	14	4	3	7	27:30	11
11. Unirea Tricolor	14	3	4	7	31:40	10
12. Univerzitatea	15	4	1	10	18:40	9

A B)-divízió II-ik csoportjának állása:

1. Phönix	10	7	3	—	30:10	17
2. Olimpia	11	6	3	2	23:13	15
3. Törekvés	13	6	3	4	20:14	15
4. Victoria	10	5	2	3	17:20	12
5. Tricolor	11	4	1	6	16:16	11
6. KAC	12	4	2	6	18:24	10
7. CFR Cluj	12	3	1	8	15:29	7
8. CFR Oradea	11	2	1	3	8:21	5

A KAC kardkupa-versenyei Haggibbor szempontból

A Viola- és Schenker-kupamérkőzéseken résztvett Haggibbor rivók szerepléséhez nem fűztünk vérmes reményeket. A körülmények kedvezőtlen összeállítása révén nem számíthatunk arra, hogy a Haggibbor vívói valamelyik kupa védelmét megszerzik, vagy akár az elsőség eldöntésénél számításba jöhetnek. Ha a tartalékos együttes nem is szolgált bravúrral, de bizonyítékát adta lelkesedésének és küzdőképességének.

A Viola-serleg junior mezonyében csak Erős II. startolt a Haggibbor részéről, selejtező csoportjából biztosan jutott az elődöntőbe, de ott nem tudott elég győzelmet szerezni ahhoz, hogy a tíz finalista közé jusson.

A Schenker-kupában a következő eredményeket vívta ki a Haggibbor:

SzSE—Haggibbor 13:3, Barabás 4, Teréh, Luczyk és Schneider 3—3, illetve Erős I. 3, Herczeg, Erős II. és Erdős 0 győzelmet szereztek. Az arány tulzott, de a kupagyőztesek ellen nem szegyen.

CFR Timisoara—Haggibbor 10:6, Burlacu 4, Predescu 3, Pellegrini 2, Tătuclu 1, illetve Erős I. 3, Herczeg 2, Erős II. 1, Weissberger 0 győz. A közönség egy részének befolyása alatt működött zsüri ítéleteivel joggal lehet elégedetlen a Haggibbor, amely legalább a döntetlent megérdemelte volna!

Haggibbor—KAC 8:8, meglepetés! Mezei 3, Hintz I. és Kökössy 2—2, Szentmiklósi 1, illetve Erős I. és Mózes II. 3—3, Erős II. 2, Weissberger 0 győz. A kupa elvesztése miatt lehangolt KAC nem vette

A nő a teremtés koronája

Már évezredekkel ezelőtt csodálták a nőt, mint a teremtés koronáját. Nagy alkotók, művészek festették meg a nő isteni képét, nagy költők énekeltek meg csodás szép szavakkal az isteni nőt. — Mindig, minden koronát ezt csakis szépségének, finom lelki érzékének köszönhetette a főleg zavartalan egészségének és a női életműködésre annyira fontos mirigyélet-rendszer hibátlan folyamatának.

A nő a teremtés és társadalom mikrokozmosz megteremtője, az anyaistenség kultuszhozordója s így nagyon fontos szerepet tölt be a nő az emberiség világ-egyetemében s ezért nagyon kell vigyázni az egészségére.

A nemrégiben felfedezett s forgalomba hozott amerikai „Menoklin” a női mirigyélet-rendszer zavarait, mint a nők havi görcös panaszai, változó évek idegzavarai, migrén, hevülések, ingerlékenység, fejfájás, álmatlanság, stb. olyan megelőző eredményeket adott, amilyent semmi eddigi gyógyszerrel elérni nem tudtak, mert a Menoklin nemcsak csillapítólag hat, hanem a betegség okát szünteti meg.

125 lej utánvétellel küldi: Császár Ernő gyógyszerháza, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

komolyan ellenfelét s ez megbosszulta magát, a második helyről is lecsúszott.

Ami a Haggibbor-vívók egyéni teljesítményét illeti, Erős I. nemcsak csapata legmegbízhatóbb tagja volt, de az egész mezonyben legkiegyenlítettbb teljesítményt nyújtotta 75 százalékos győzelmi arányával. Herczeg és Erős Csibi mindketten tör-vívók a javából és csak szükségből állottak be, rutinjuk van és nagyon tudnak küzdeni. Erdős tréning nélkül bizonytalan volt, Weissberger tehetséges, de még ilyen nagy erőpróban nem tudta megállni a helyét. Végül pedig Mózes II., akit csak a KAC ellen állítottak be, rehabilitálta magát és azokat, kik terembeli formája alapján azt várták tőle, amit most nyújtott is. Három győzelme a KAC ellen önmagáért beszél.

Kitűnően állotta meg a Haggibbor helyét a legnehezebb szerepben: a zsüriben. Herczeg, Spitzer és Zádor az összes klub

bok versenyzőinek és vezetőinek egyhangú elismerését vívták ki, mint zsürielnökök, tárgyilagosságuk és szakértelmük biztosította elsősorban az egész verseny sima lebonyolítását.

Megjavították Nurni 20 km-es világrekordját. Juan Zabala argentinali olimpiabajnok, aki hónapok óta Németországban tartózkodik, hogy a berlini olimpiai játékokra kellőképpen elkészüljön, vasárnap kísérletet tett Nurni több világrekordjának megjavítására, de csak a 20 km-es futás világrekordját tudta megjavítani. Új világrekordja, amit nagy hidegben és havazásban ért el, ideje 1 óra 04 p 00.2 mp. (Nurni világrekordja 1 óra 04 p 38.4 mp volt.)

Osztrák kupamérkőzések: Austria—Admira 5:1, Wacker—Vienna 6:0, WSC—FC Wien 2:1.

A Boeska Kairóban 2:1 (2:1) arányban győzött Egyiptom válogatottja ellen, másnap Alexandriában 3:3 (2:3) arányban eldöntetlenül végzett az Olimpiával.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Házasság sikere

Estéről estére zsúfolt házak előtt játssza a színház Vaszary János ragyogó vígjátékát, a Házasságot. A közönség rengeteget tapsol a színpadon szellemes darabnak, az elevenen pergő előadásnak, a kitűnő szereplőknek és a pompás díszleteknek. A Házasságnak szerdán lesz az ötödik és szombaton este a hatodik előadása.

Tatárjárás

Kálmán Imre talán legnépszerűbb operettje, a Tatárjárás kerül csütörtöktől kezdve a színház játékrendjére. Ez a romantikus levegőjű, de a békebeli katonaélet vidámságától és elevelegségétől duzzadó operett ezáltal teljesen új betanulásban kerül színre, Gróf László modern rendezésében. Az operettben vendégként fel fog lépni Hetényi Elemér is Lohonyai altábornagy szerepében, amelyet olyan sokszor alakított a cluji színház színpadán hatalmas sikerrel. A többi főszerepeket Solyomán Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz III, Wojticzky Elvira, Jenel János, Ihász Aladár, Csóka József, Tompa Sándor, Tóth Elek, Nagy István játsszák. A zenekart Stefanidesz József vezényli.

A SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szerda 9: Házasság
Csütörtök d. u. 3: Három ember a hóban (A premier szereposztásában. Az operett első olcsó helyéras előadása.)

D. u. 6: A cigány.
Este 9: Tatárjárás. (Teljesen új betanulásban, Gróf László rendezésében, Solyomán

Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz III, Wojticzky Elvira, Bázsa Éva, Jenel János, Ihász Aladár, Tóth Elek, Tompa Sándor, Csóka József, Hetényi Elemér, Nagy István, Lantos Béla a főszerepekben. Premier bérlet.)

Péntek, fél 9: Tatárjárás (Rendes bérlet.)

Szombat 9: Házasság. (Hatodszor.)

Vasárnap d. e. 11: Mágán Miska. (Operett-előadás olcsó helyárakkal.)
d. u. 3 és este 9: Tanase román revütársulata.

Hétfő fél 9: Tatárjárás. (Harmadszor.)

ROMÁN OPEBA MŰSORA:

Szerdán, április 22-én: A trubadur. (Emil Marinescu tenoristával.)

Csütörtökön, április 23-án (matiné): Carmen. (E. Istrati basszussal.)

Pénteken, április 24-én: Tannhauser. (Alex. Lupescu baritonistával.)

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma, szerdán szenzációs premier! Tökéletes művészi játék! Mesteri rendezés! Lebilincselő cselekmény! Harry Baur kiemelkedő slágerfilmje: Egy aranyember.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Két film: I. Rendőrség jelenti. Bünygyi film Olga Csehova-val. II. Mai fiatalok. Victor de Kowa-val. Helyárak: 9 és 13 lej. Kezlete: 3, 6 és 9 órákor.

Menyasszonyok! Menyasszonyok!
Kelengyék legszebb, legolcsóbb és legizlésebb készítése csakis
Fisch Böske
kézimunka szalonjában
Cluj, Str. Gh Baritiu No. 16.

**Akarja Ön a szabad bevándorlást?
Akarja Ön Palesztina fejlődését??
Ha igen válassza meg a**
Sékelt!!!

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, április 22.

Bucuresti. 17: Hires énekesek lemezei. — 21.10: Dinu Badescu énekel. 21.45: Rádiózenekar. 23: Motzoi zenekar.

Budapest. 6.45: Torna, utána hanglemezek. 10: Hírek. 12.05: Szalonzene. 13.30: Hírek.

Bécs. 19.30: Szimfonikus hangverseny. Belgrad. 15.30: Népdalok.

Brüsszel. 20: Könnyű zene.

Droitwich. 20: Rádiózenekar. 22: Vonósnégyes.

Milánó. 20.35: Zenekari verseny. Poste Parisien. 19.50: Hangszerszók.

Prága. 19.25: Cselló és balajka. Toulouse. 20.10: Vegyeszene. 23.15: Szalonzene.

Varsó. 17.20: Hangverseny. 21: Chopin-művek.

Strasbourg. 18.45: Kivánság lemezek.

APRÓ PRÓBÁK

Egyszeri kölcsön, vagy 20 lej, vasárnap betűvel 4 lej. Legkisebb próba: 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Próba: 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Próba: 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Próba: 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény.

Házasságokat biztos eredménnyel közvetlen a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” iroda Cluj, Regele Ferdinand 128.

Nagyon szép butorozott uccai, napos, egészen különbejárati szoba kiadó. Piața Carlinei 3, emelet.

Fogtechnikai-asszisztens, jömegejelenségek, husz évi gyakorlattal, román és német nyelvben perferkt, megfelelő állást keres. Levelek: „Modest” jellegre a kiadó továbbít.

Készpénzzel rendelkező textil-rövidáru kereskedő betársulna rentabilis üzletbe vagy vállalatba. „Rentabilis” jellegre.

Kiadó május 1-re 3 szoba, hall, összkomfortos uccai lakás, napos oldalon, új házban. Strada Gojdu No. 2.

Tavaszi szörmék dús választékban megérkeztek. Szörmebúndák javítása félárban. Molykár elleni megóvás felelősség mellett. Bixenspanner szörmeszalón, Regele Ferdinand 3, emeleten.

Kicsi, különbejárati butorozott szobát vagy butorozatlan szobát keres tisztviselő. Ajánlatokat „Május 1” jellegre a kiadó hivatal továbbít.

Libász állandóan frissen olvasztva kapható. „Pardes” bodegában Cluj, Piața Mihai Viteazul 1.

200.000 lej készpénzzel két könyvelő-kereskedő állást vagy más elhelyezkedést keres együtt vagy külön. Cim: Nagyfaludi Cluj, Traian 39.

Ügyes segéd három nyelvismerettel költőszöveget harisnyaszakmából felvételik. M. Blat Brasov harisnyaházban, Reg. Carol 30.

Német nyelvtudással, jó bizonyítványokkal májusra nevelőnek ajánlkozom. Cim: Oradea fiókkiaadóhivatal, Str. Rimanóczy 4.

Ital-szakmában bevezetett ügynök felvétetik. Neumann likörgyár, Dorobantilor 6.

Kiadó üzlethelyiségek május 1-re új házban, Piața Mihai Viteazul 30. Alkalmos kocsma, bodega, textil, liszt és terményre. Ertelekzi ugyanott udvarban.

Csinosan butorozott kis szoba a belvárosban olcsón kiadó. Calea Traian 14., ajtó 17.

Középkori zsidónó kisebb uricsaládhöz házz vezetőnek ajánlkozók. Cim a kiadóban.

Azsorozógép teljesen jókarban sürgősen eladó. Cim: Terkeltaub Mihály Oradea Piața M. Viteazul 5.

„Kivánság” cukrász eljegyzésekre, esküvőkre és egyéb alkalomra rendeléseket a legszebb kivitelben jutányosan készít Adler, Str. Gen. No. 4. (Az ABC-vel szemben)

Kifizetik a budapesti erdélyi betétesek

A postatakarékpénztár sággal egyetértésben takarékpénztár erdélyi magyarországi postaközt megállapodásuk likvidálására befejeződtek. Már csak van hátra, ami devizakörülmenyes. Mihelyt hivatals közlésre hozni a felelősséget. Csak hivatalos fizetéseket, közvetlen se adja el betéteseknek. Azok az emberek, akik felvilágosítást igényelnek, forduljanak a budapesti „Casa de Căcuri Postale din B. 113, vagy a PTT.

Arja leányok országai zsidó intézmények: A nürnbergi mint ismeretes — zottak csak akkor szolgálatába, ha másként. E rendelkezés a zsidó intézmények manházakban és átkorú árja nők alk

Náci-klubba a muzeumot. Berlin propagandügyi minlin-Grunewaldban foglalták és átalakították. A villát után anyja a német Az akkori kormány muzeumot rendezett a pedig emléktábla most ezt az emlékt

Izileti csuszál és arthritikus fájdalom. Ferenc József gyomora bevéve, gyomor és a belek műlágy székletet, jó emésztet biztosít. Az

Spanyol és portugál zsidó iskolák jelentik: A németo tervébe felvették a vék tanítását, hogy szülei Spanyolorszá valamelyik államában beszélni az országba az amerikai és közgazdaságát is addigi tantervben

A Palesztina-titkára a telavivi elnöke. Tel-Avivból kormány pénzügyi kedelmi és ipari Johnson kijelentete, mintavásár tiszteletlenkivállalása nagy mintavásár sikere

Emelkedett a Jeruzsálemből jelez Jeruzsálemből központ rint 1935 októberében a Keren Kálékkal nagyobb összeg az előző év ugyan 124.245 font volt a tavaly 114.460 font százzalékkal magas mint 5694-ben. Leg Nemzeti Alap jövevényekben és Németo

Uj vezetőség. A petrosenit tartotta meg nagy újító közgyűlést, a tőtt atmoszférában legnagyobb rendben választás megejtése két lista szerepelt. lános askenáz és az ugynevezett hivde csak elenyésző lentéltelen változó Elnök: Hoffmann nők: Klein Bernát Andor-Dávid Samu szen József; pénzt ellenő: Austerlberganda: Herschkovit tak ezenkívül 19 re tagot. Acionista stasztásokon nem v

HIREK

Kifizetik a budapesti postatakarékpénzár erdélyi betéteit. Bucurestiből jelentik: A postatakarékpénztár a postavezérigazgatóval egyetértésben közli a budapesti postatakarékpénztár erdélyi betéteivel, hogy a magyarországi postának az utódállomásokkal kötött megállapodása értelmében a betétkönyvek likvidálására vonatkozó előmunkálatok befejeződtek. Már csak az összegek átutalása van hátra, ami devizanehezésségek miatt kissé körülményes. Mielőtt az átutalás megtörténne, hivatalos közleményben fogják tudomásra hozni a feleknek a kifizetések időpontját. Csak hivatalos eljárás útján eszközzik a fizetéseket, közvetítők kizárásával, úgyhogy senki se adja el betétkönyvét olcsóbban, mint annak betétösszege. Azok, akik ebben az ügyben felvilágosítást kérnek, forduljanak a bucurestii „Casa Nationala de Economii si Căcuri Postale din Bucuresti”, Calea Victoriei 113. vagy a PTT. vezérigazgatóságához.

Arja leányok alkalmazhatók németországi zsidó intézményekben. Berlinből jelentik: A nürnbergi törvények szerint — mint ismeretes — arja háztartási alkalmazottak csak akkor léphetnek zsidó családok szolgálatába, ha már betöltötték 45-ik évüket. E rendelkezés alól most kivételt tettek a zsidó intézményekkel. Kórházakban, agymánházakban és árvaházakban bármilyen koru arja nők alkalmazhatók.

Náci-klubba alakították át a Rathenau-muzeumot. Berlinből jelentik: Dr Göbbels propagandaügyi miniszter rendeletére a Berlin-Grumwaldban levő Rathenau-villát lefoglalták és átalakították az arja színészek klubjává. A villát Rathenau meggyilkolása után anyja a német államnak ajándékozta. Az akkori kormány a villában Rathenau-muzeumot rendezett be, a muzeum homlokára pedig emléktáblát helyeztetett. Göbbels most ezt az emléktáblát is eltávolította.

Izületi csúznál és ischiásnál, neuralgikus és arthritikus fájdalmaknál egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz, reggel éhgyomorral bevéve, gyorsan előmozdítja a gyomor és a belek működését s igen könnyű, lágy székletet, jó emésztést és kellemes közérzetet biztosít. Az orvosok ajánlják.

Spanyol és portugál nyelv a németországi zsidó iskolák tantervében. Berlinből jelentik: A németországi zsidó iskolák tantervébe felvették a spanyol és portugál nyelvek tanítását, hogy a gyermekek, akiknek szülei Spanyolországba, vagy Dél-Amerika valamelyik államába vándorolnak, már tudják beszélni az ország nyelvét. Felvették továbbá az amerikai latin országok földrajzát és közigazgatását is. Angol és héber már az addigi tantervben is szerepelt.

A Palesztina-kormány pénzügyi államtitkára a tel-avivi mintavásár tiszteletbeli elnöke. Tel-Avivből jelentik: A Palesztina-kormány pénzügyi államtitkára és a kereskedelmi és ipari kormánybizottság elnöke, Johnson kijelentette, hogy vállalja a Levante-mintavásár tiszteletbeli elnökségét. Johnson elnökváltása nagy erkölcsi súlyt jelent a mintavásár sikere szempontjából.

Emelkedett a Keren Kajemeth bevétele. Jeruzsálemből jelentik: A Keren Kajemet Jeruzsálemi központi irodájának közlése szerint 1935 októberétől 1936 február közötti időben a Keren Kajemet jövedelmei 9 százalékkal nagyobb összeget mutatnak fel, mint az előző év ugyanolyan időszakában. Ezidén 124.245 font volt a gyűjtés eredménye, míg tavaly 114.460 font. 5695-ben a gyűjtés 23 százalékkal magasabb összeget mutatott, mint 5694-ben. Leginkább fokozódott a Zsidó Nemzeti Alap jövedelme az Egyesült Államokban és Németországban.

Uj vezetőség a petroseni zsidóhitközség élén. A petroseni zsidó hitközség vasárnap tartotta meg nagy érdeklődéssel várt tisztújító közgyűlést, mely meglehetősen túlfűtött atmoszférában zajlott le, de végül is a legnagyobb rendben és összhangban zárult a választás megejtése után. A tisztújítás során két lista szerepelt. A választási harc az általános aszkénáz és chaszid harc képét mutatta, az ugynevezett hivatalos lista győzött ugyan, de csak elenyésző szavazattöbbséggel és jelentéktelen változásokkal. Megválasztottak: Elnök: Hoffmann Miksa bankigazgató; alelnök: Klein Bernát; gondnokok: Sternberg Andor-Dávid Samu, Steinmetz Mayer-id. Nuszen József; pénztárnok: id. Bieber Lajos; ellenőrök: Austerlitz Lajos, Weitzner Manó; gárda: Herschkovits Hermann. Megválasztottak ezenkívül 19 rendes és 4 pótválasztmányi tagot. A cionista szervezetek a hitközségi választásokon nem vettek részt.

Lehet-e mellőzni a gyomrot?

Vannak orvosok, akik azt állítják, hogy a gyomor nem feltétlenül fontos az emberi szervezetben. Ugy az emberekben, mint az állatokon történt kísérletezéseknél — súlyos gyomorfekély és rák esetében — teljes egészében kioperálták a gyomrot s bebizonyosodott, hogy a pankreas és a belek bizonyos mértékben pótolják a gyomrot. Azonban mégis csak a gyomor van hivatva az élelmiszerek megemésztésére.

Ezért, mikor a gyomor rosszul működik — ami annyit jelent, mintha nem is volna — a belek a legsúlyosabb következményeknek vannak kitéve, ha nem vigyázunk arra, hogy jól megválasztott ételeket együnk és kisebb adagolásban.

A „Gastro D.” új készítmény, melyet a Császár gyógyszerár képvisel, világszerte el van ismerve bármilyen gyomor- és bélbetegségeket és idegbajokat gyógyító hatása miatt. A „Gastro D.”-t 130 lej utánvétel ellenében küldi a Császár gyógyszerár, Bucaresti, Calea Victoriei 124.

A Népszövetség menekültügyi főbiztosa a nemzsidó német menekültek letelepítésére törekszik Palesztinában

Sir Neill Malcolm főbiztos palesztinai tárgyalásai

Jeruzsálem, április 21. Sir Neill Malcolm táborszóka a németországi menekültek népszövetségi megbízottja, palesztinai tartózkodása során felkereste Sir Arthur Wauchope palesztinai főkommandózt és tanácskozást folytatott a Jewish Agency exekutívájának küldöttégével is, melyet Ben Gurion, az exekutív elnöke és dr. Arthur Ruphin vezettek. Az exekutív küldöttsége kifejtette a főbiztos előtt azokat a problémákat, amelyek a német menekültek Palesztinába való bevándorlásával állanak összefüggésben.

A népszövetségi főbiztos nagy elme-

rés hangján nyilatkozott a palesztinai zsidó építőmunka teljesítményeiről, majd rámutatott arra, hogy a Németországból kivándorolt nemzsidó menekülteket is segíteni szeretne és véleménye szerint Palesztinában nemzsidó német menekülteket is le kellene telepíteni. Örömmel látja, hogy a zsidók minden erejükkel azon vannak, hogy megsegítsék a németországi zsidó menekülteket és a maga részéről kísérletet fog tenni abban az irányban, hogy nemzsidó menekültek letelepítését is elősegítse Palesztinában.

A Royal Mozgóban:

HARRY BAUR

mesteri rendezésű
tökeletes slágerfilmje, az

Egy aranyember

Következő műsor:

CLAUDETTE COLBERT szellemes, fordulatos szalonvígjátéka:

„A titkárnő”

Olaszország nem vesz részt a Levante-mintavásáron. Jeruzsálemből jelentik: Olaszország nem fog résztvenni az április 30-án megnyíló Levante-mintavásáron. Ennek az az oka, hogy a Palesztina-kormány nem engedte meg az olasz kiállítását és csak grafikai szemléltető képeket és fotográfiákat engedélyezett. Az olaszok azonban ebbe a feltételbe nem egyeztek bele és semmiképpen sem vesznek részt a kiállításon. A palesztinai kormány álláspontja összefügg a Népszövetségnek Itália elleni gazdasági szankciójával. Ezek a szankciók kiterjednek az olasz áruknak Palesztinába való bevitelére is. A főkommandóznak egyedül van joga ez alól belátása szerint kivételt tenni.

Cluji demokrata nők akciója Constantinescu-Iasi érdekében. Ismeretes, hogy az ország demokrata szervezetei akciót indítottak Constantinescu-Iasi perének újrafelvételére. A mozgalom élén Ella Negruzzi bucurestii ügyvédnökök áll, aki Constantinescu-Iasi több védőivel egyetértésben a nagy perben elhangzott ítélet után is folytatják a harcot az egyetemi tanár és társainak érdekében. Az akcióhoz az ország különböző pontjain levő demokrata szervezetek is csatlakoztak, így a cluji Demokratikus Jogokat Védő Blokk női szekciója is, amely határozatlanlag a per vádlottainak felmentését és az antifasiszták ellen indított perek törlesztését kéri.

Elkészül a Dont a Volgával összekötő csatorna terve. Moszkvából jelentik: Több évi előkészület után most készült el a Volgát és a Dont összekötő csatorna terve. A Donon gátat emelnek, amely 400 millió köbméter vizet torlaszol el. A csatorna 38 kilométer hosszú lesz és lehetővé fogja tenni a Volga felől jövő hajóknak a keletkező mesterséges tóba való bemenetelét és így az Azovi tenger elérését. Az új vízi közlekedési ut 1100 kilométer hosszúságú fog kitenni. A tervezet szerint három villamosközpontot is építenek 580.000 kilowatt összterheléssel.

Kivégeztek négy mandzsu alattvalót, akik résztvettek a szovjetek és Külső-Mongolia közt létrejött meg egyezésben. Hsingkingből jelentik: Négyet ama hat személy közül, akiket a szovjetek és Külső-Mongolia közt létrejött meg egyezésben való részvétel miatt tartóztattak le, ma kivégezték. A másik kettőt 15 évi börtönrre ítélték.

A tárgumuresi törvényszék nem erősítette meg a letartóztatott diákok vizsgálati fogságát. A tárgumuresi törvényszék vádatanácsa nem erősítette meg a diákkongresszuson történetekkel kapcsolatban letartóztatott vizsgálati fogságát. Az ügyész felebevezett a táblához, amelynek döntéséig Cantacuzino Alex. és társai fogva maradnak.

Akinék gyakran fáj a gyomra, belmüködése renyhe, mája duzzadt, emésztése gyengült, nyelve fehéressárga, étvágya megcsappant, annak a természetes „Ferenc József” keserűvíz csakhamar szabályozza a székletét, rendbehozza az emésztését, élénkíti a vérkeringését és jó közérzetet teremt. Az orvosok ajánlják.

Nem lesz bírói tárgyalás a sinaiai játékkaszinó ügyében. Bucurestiből jelentik: A sinaiai kaszinó ügyében tudvalevően a prahvai törvényszék engedélye ellen a főügyészség fellebbezett az ilfovi táblához. Miután azonban közben a főügyész lepecsételtette a kaszinó helyiségeit és a bírót ellen megindították az eljárást, a fellebbezést nem is fogják tárgyalni, mert azt az ügyészség a tárgyalás előtt visszavonja.

Még nem találták meg a sivatagban eltűnt kairói német követet. Kairóból jelentik: Stoehr német követet még nem találták meg. Azt hiszik, hogy homok-orkán lepte meg. Őt repülőgép egész napon át eredménytelenül kutatta az eltűnt diplomatát. Az angol és egyiptomi repülők ma folytatják a kutatást. Cuzarida egyiptomi román meghatalmazott miniszter titkárnőval tegnap este a pusztaságba utazott Von Stoehrer keresésére.

A VIVÓ CLUB-ban ma, szerdán este:

Szenzációs ingyen tombola!

GRATZ

cimfestő, szobafestő, mázoló és fényező

Allalétra köicsönés.
Cluj, Str. Filipescu 15.
Str. Memorandului 20.
Telefon: 749.

Tömegbetegségek. Rheuma, csusz és isiasz (ülőidegzsába) a legelterjedtebb betegségek közé tartoznak. A hivatalos statisztikák szerint különösen rheumában szenvednek nagyon sokan. Nevezett betegségek leküzdésénél kitűnően beváltak a Togat-tabbletták. Több mint 6000 orvos rendkívül elismerően és dicsérően nyilatkozott a Togat hatásáról.

Egy modern salomoni ítélet. Egy Kairó meletti falucskában, Embabe-beu volt egy fellahnak egy szamara, amely egy szép napon eltűnt. A fellah hiába kereste, kutatta, nem találta meg. Mit tehetett: bejelentette az esetet a rendőrségnek. A rendőrség sem jutott a szamar nyomára. A fellah most nemrégiben Kairóban megtalálta a szamarát. Egy zöldészes szerker elé volt fogva. Azonnal rendőrt hívott, aki őt, szamarát és a zöldésgest is beki-sérte a rendőrségre. A rendőrbíró előtt a fellah is, a zöldészes is megesküdött, hogy a szamar az övé. A rendőrbíró zavarba volt. A fellah végül azt tanácsolta, menjenek el a szamarral az embabei Nilus hidhoz, ott engedjék szabadon a szamarat, nézzék meg, merre megy. A bíró elfogadta az ötletet. „Kiszálltak” az embabei hidhoz. A szamar itt megrázkódott, körülnézett, azután nekirugazkodott, egyenesen a fellah istállójába. A bíró letartóztatta a zöldésget.

Tizenkétezer lej

Egy német emigráns, aki Palesztinába vezető útján Romániában rekedt, szól ezuton Erdély zsidóságához. Ennek a német zsidónak Palesztinába szóló bevándorlási engedélye van, amelyet azonban julius elsején feltétlenül elveszt, ha addig nem száll partra Erec Jizraélben. Különös okok miatt nem tudott továbbutazni, mert ehhez és a különös okok likvidálására 12 ezer lej szükséges. Egy alkalommal már intértünk felhívást ezen a helyen Erdély zsidóhoz, közbejötték azonban a peszachi és hivatalos ünnepek, amelyek miatt az akciót végigvezetni nem tudtuk. Eddig begyűlt néhány adomány a német emigráns számára, ez azonban nem elegendő ahhoz, hogy célját elérje. Ismételten hangsúlyozzuk: nincsen nagyobb jótétemény, mint a Hitler poklából kimenekült zsidónak palesztinai útját elősegíteni. A beküldött adományokat kiadóhivatalunk kezeli és az Uj Keletben nyugtázzuk.

Eddig beérkezett adományok: **Reiter** Béla, Satmar 500 lej, **G. I. 500, Schwartz** Lajos Cluj 300, N. N. 200, összesen 1500 lej. További adományokat a beérkezésel: sorrendjében nyugtázzuk.

Minden zsidónak meg kell vennie!

„Az új palesztinai lira”

című kötetet, mely a napokban jelent meg a „Pharos” kiadásában!
Haladéktalanul rendelje meg az Uj Kelet kiadóhivatalában.

Ára 85 lej

Arlosoroff, Eliséva, Rachel, Slonszky, Jichak Lamdan, Csernihovszky, stb. versei.

